

Større engagement

Medlemmerne af Mælkeudvalget i Økologisk Landsforening skal for første gang vælges direkte på udvalgets årsmøde. Det direkte valg skal resultere i større engagement i udvalget.

4 AKTUELT

Blåkvæg skal blåstemles

Økologiske mælkeproducenter vil have lov at krydse med Blåkvæg, den kødkvægrace, hvis køer har problemer med at kæve ved egen hjælp. Der er sket fremskridt, mener de.

6 MARK OG STALD

Mere mælk i Europa

Mens mange har haft travlt med at lufte frygten for mangel på økologisk mælk, viser nye tal, at den europæiske indvejning vokser, mens der i Danmark er tale om status quo.

12 MAD OG MARKED

ØKOLOGI & ERHVERV

7. februar 2014
nr. 538
34. årgang

Fusion sikrer Kaløs fremtid

Bestyrelsen for Kalø Økologisk Landbrugs-skole har sagt ja til en fusion med erhvervsskolen Viden Djurs i Grenaa

UNDERVISNING
AF JAKOB BRANDT

Viden Djurs og Kalø har i fællesskab sendt en såkaldt screeningsansøgning til Ministeriet for Børn og Undervisning. Den skal bane vejen for en planlagt fusion mellem de to skoler.

Ifølge Kalø-forstander Kim Qvist er Viden Djurs den ideelle samarbejdspartner, som kan give den økonomisk trængte landbrugsskole de fornødne muskler til at klare fremtidens udfordringer.

- Vi er nødt til at tænke stort, hvis vi vil være med, siger Kim Qvist, som længe har været på jagt efter en samarbejdspartner.

Før Viden Djurs underskriver aftalen endeligt, skal der dog skabes klarhed over økonomien.

Efter Kaløs beregninger er der behov for en investering på ca. 10 mio. kr. over to-tre år til en nødvendig udbygning og renovering af skolens nedslidte bygninger.

I forbindelse med fusionen bliver der mulighed for at søge statsmidler til en del af opgaverne, og skolerne håber desuden, at Syddjurs Kommune vil spytte lidt i kassen.

Direktør Niels Ole Svit, Viden Djurs, forventer, at alt er klart, så en aftale kan underskrives inden 28. juni, der er fristen for at lave en fusion med tilbagevirkende kraft fra årsskiftet.



Flere vil kopiere Alkens succesrige netlandhandel, som sikrer landsbyen liv og masser af økologi. side 16-17

Fejl at fjerne hektarstøtten til små landbrug

Hvis ikke regeringen ændrer holdning, mister op mod 400 økologiske landmænd hektarstøtten fra 2015, hvorfra regeringen ønsker at hæve grænsen for hektarstøtte fra to til fem ha

LANDBRUGSREFORM
AF IRENE BRANDT

De små økologiske landbrug er udfordret af en lang række begrænsninger. Det ved om nogen Mette Meldgaard, der er bestyrelsesmedlem i Økologisk Landsforening, ØL, og tovholder i den kompetencegruppe, som siden generalforsamlingen sidste år har arbejdet med at registrere og fjerne barriererne for de mindre, økologiske avlere.

- Der er en række problemstillinger forbundet med at være en lille landbruger. For eksempel er det svært at rationalisere, når produktionen er lille. Og grundgebyrerne for diverse kontrol-

ler er de samme uafhængigt af landbrugets størrelse. Derfor er det også en stor fejl at fjerne hektarstøtten til de små brug, siger Mette Meldgaard.

Forkert signal

Regeringen - med fødevarerminister Dan Jørgensen i spidsen - ønsker at hæve grænsen for hektarstøtte fra to til fem ha med den begrundelse, at administrationsomkostningerne i forbindelse med tildeling af hektarstøtte til små brug er for store i forhold til, hvor meget støtte der gives. Sidste år fik i alt 8.000 landbrug under fem ha - herunder 400 økologiske - til sammen 74 mio. kr. af de syv mia. kr., der samlet blev givet i hektarstøtte i Danmark. - Mange små landbrug batter til sammen. De små brug er især vigtige i forhold til koblingen mellem land og by, fordi mange af de små har direkte salg til forbrugerne via gårdbutikker og torvehandel. De er med til at synliggøre økologien dér, hvor de bor, siger Mette Meldgaard og tilføjer:

- Og i forhold til landdistrikspolitikken er det et helt forkert signal at

sende, når man fjerner hektarstøtten til de små brug. Det bliver jo ikke lettere at tiltrække tilflyttere på landet, hvis mulighederne for at dyrke jorden forringes.

Økologisk servicetjek

Mette Meldgaard vil tage problemstillingen op, når NaturErhvervstyrelsen holder workshop om servicetjek af den økologiske handleplan i Økologiens Hus 12. marts.

- Det kan godt være, at nogen sy-

nes, støtten til små brug under fem ha, er et lille beløb; men små landbrugere arbejder med små beløb! De 2.000 kr., man får i støtte, er måske de 2.000 kr., der kan betale for kontrolbesøget, siger Mette Meldgaard.

ØL har også skrevet til Dan Jørgensen og opfordret ministeren til at trække forslaget tilbage. Samtidig tegner der sig et flertal i Folketinget imod forslaget.

Læs mere om de små brug side 5

Regnskab & Rådgivning

Ring for et uforpligtende tilbud
Gratis medlemskab det første år
Vi samarbejder med Økologisk Landsforening

LANDBRUGSRÅDGIVNING SYD

og den grønne revisor

Tlf. 73 74 20 20 www.lrs.dk

Vejle Varde Ry Løgumkloster Odense Svendborg

MENNESKER & MENINGER

ØKOLOGI & ERHVERV

Udgiver

Økologisk Landsforening
Silkeborgvej 260
8230 Åbyhøj
Tlf. 87 32 27 00
www.økologiogerhverv.dk

Udkommer

22 udgivelser årligt

Oplag 4.000

ISSN 1904 - 1586

Redaktør (ansv.)

Irene Brandt
ib@okologi.dk
87 32 27 29

Redigerende/annoncer

Arne Bjerre
ab@okologi.dk
87 32 27 23

Journalist

Jakob Brandt
jb@okologi.dk
87 32 27 27

Journalist

Karen Munk Nielsen
kmn@okologi.dk
87 32 27 28

Abonnement

Avisen koster 34,95 i løssalg.
Et årsabonnement koster 680 kr. (ekskl. moms). Bestil på mail:
hmo@okologi.dk

Tryk

Skive Folkeblad

Økologi & Erhverv

Redigeres uafhængigt af politiske, økonomiske og organisatoriske interesser.

Debatindlæg:

Redaktionen modtager gerne debatindlæg fra vores læsere.

Send dit indlæg til: ib@okologi.dk

Omfang: Max 1.700 anslag inkl. mellemrum.

Kredsløbsforstyrrelser en saga blot?



LEDER

AF PER KØLSTER

Så er det midvinter, Kjørmes Knud eller Kyndelmisse, alt sammen noget med, at det mærkes, hvordan året vender, at det går mod lysere tider. Og fra gammel tid var det her, at halvdelen af foderbeholdningen skulle være på lager. Måske mindre afgørende i vores tider, hvor indkøb er en mulighed, men altafgørende i en kultur, som bygger på 100 percents selvforsyning.

Den tanke er jo også en del af vores målsætning. Selvforsyning på en sådan måde, at foder og næringsstoffer cirkuleres i nære rammer. Og tager vi produkterne med, så handler det også om at tilbageføre det, der er til overs. Det handler om at sikre, at kredsløbet kan håndteres i videste omfang mellem økologer. Vi arbejder på at udfase den konventionelle husdyrgødning og indfase de ret omfattende alternative muligheder, som gemmer sig i samfundets, husholdningernes og virksomhedernes 'affald'. Regeringen har udsendt en rapport om de ressourcer, der gemmer sig i affaldet. Og vi skal holde os til, hvis vi skal sikre, at det ikke mindst er os økologer, der kan benytte os af mulighederne.

Og vi skal diskutere, hvor grænserne går for det, vi kan og vil modtage. Ingen tvivl om at rent principielt så burde der kun eksistere affald, som også kan recirkuleres i økologisk landbrug. Men indtil videre er det vanskeligt at forestille sig, hvordan vi kan sikre os, at for eksempel rensningsanlæg kun modtager materialer, som er 'sunde'.



Principielt burde der kun eksistere affald, som også kan recirkuleres i i økologiske landbrug. Foto: Aleksandr Volkov/Colourbox

“ Det er vanskeligt at forestille sig, at vi skal stå i en situation, hvor vi i langt højere grad end i dag skal underlægge os de begrænsninger, som jorden byder.

Vi er udfordret på udbyttet. Det er en udbredt oplevelse, at det er faldende. Ser man på lovmæssighederne i udbyttet, et det afhængigt af, at der konstant er tilstrækkeligt potentiale til at frigive især P og K. Vores jorder har ophobet store mængder P, og der frigives konstant K fra jordens mineraler. Men det er ikke det samme, som at hastigheden og mængderne er tilstrækkelige til det udbytte niveau, vi forventer.

Tilbage i 1960'erne undersøgte konsulent O. Elstrup Rasmussen produktiviteten på de biodynamiske gårde. Han viste, at gårdene på de sandede jorde i det vestlige Danmark havde 0,9 DE pr ha, mens det på de fede østdanske jorde lå på 1,4 DE pr ha. I al enkelhed fortæller det forskellen i jordens potentielle udbytte niveau. En ganske betragtelig forskel, som vi har vanskeligt ved at acceptere i dag, hvor vi har vænnet os til, at gødning og vand udligner forskellighederne i jordens naturlige frugtbarhed.

Det er vanskeligt at forestille sig, at vi skal stå i en situation, hvor vi i langt højere grad end i dag skal underlægge os de begrænsninger, som jorden byder. Men set i det store perspektiv bestemmer Jorden. Og så meget desto vigtigere er det med

alle midler at lukke huller i kredsløbet, få skabt maksimal recirkulering og udnyttet alt, hvad der kan tænkes til at fremme frugtbarheden på den dyrkede agerjord.

Vi har ikke råd til andet. Det handler om lokale samarbejder mellem bedrifter med varierende produktionsgrene, om optimering af sædskifter, afgrødevalg og efterafgrøder, om inddragelse af biomasse fra især våde naturarealer, om at udnytte lokale kilder af alt fra husholdninger, kommuner og virksomheder osv.

Listen er lang. Vi har taget handsken op, emnet er på til generalforsamlingen i Horsens, og vi mødes og drøfter sagen igen med blandt andet Landbrug & Fødevarer i starten af april. En vigtig sag for os alle.



Første møde i Samsø-fond

Bestyrelsen for JordbrugsFonden Samsø Økologisk var forleden samlet til sit første bestyrelsesmøde, som blev holdt i Økologiens Hus i Århus. Efter et folkemøde på Samsø sidste efterår er det lykkedes at indsamle 218.000 kr. Over halvdelen er kommet i form af en enkelt donation. Dermed mangler bestyrelsen kun yderligere 82.000 kr. for at nå op på det lovmæssige krav om en grundkapital på 300.000 for at etablere en fond. Når de sidste penge er i hus, skal bestyrelsen på jagt efter den kapital, som skal gøre det muligt at opkøbe økologisk landbrugsjord på Samsø.

Foto: fra venstre, Thorkild Ljørring Pedersen, Trine Krebs, Bent Degn, Dorthe Nissen og Kim Qvist.

INDHOLD:

AKTUELT



- 5 4 Jens Krogh genopstiller ikke til bestyrelsen**
Seks bestyrelsesmedlemmer er på valg, og i år er fire af de seks mælkeproducenter
- 4 Direkte valg skal give større engagement**
Medlemmerne af Mælkeudvalget i Økologisk Landsforening skal for første gang vælges direkte på udvalgets Årsmøde i forbindelse med generalforsamlingen i Økologisk Landsforening
- 5 Et år for de små landbrug**
Et års strategisk indsats for mindre landbrug og fødevarerproducenter nærmer sig sin afslutning

MARK OG STALD

- 6 Fagligt talt - Tænk på kalven når du fodrer goldkoen**
- 6 Blåkvæg skal blåstemples**
- 7 Udsigt til flere øko-sorter**
Forsøg og avlernes praktiske erfaringer skal skabe ny viden om sorter i den økologiske frødatabase. De første resultater i løg og gulerødder er på vej
- 7 Solidaritet mellem høner og haner**
Kombinationsracer, der både lægger æg og giver kød, er uøkonomiske
- 9 Godt styr på løbekvierne**
- 10 Fælles fodslag om udekvæg**
Dyrenes velbefindende er afgørende for, om udegående kvæg skal have læskur eller ej om vinteren
- 10 Nyt fra ICROFT:**
Det er klart i den økologiske fødevarersektors interesse at sørge for, at forbrugerne får de informationer, de skal bruge for at vælge fx den økologiske kylling - frem for den langt billigere konventionelt producerede kylling
- 11 Økologer kan bruge hvert andet klimatiltag**
- 11 Bio-midler er det nye sort**
Sværvægte indeni for sprøjtemiddelindustrien satser på mikrobiologien - men bio-midlerne kan være lige så giftige som dem, de skal erstatte
- 11 Årets løgavlere**
Peter Bay Knudsen, Skiftevær, løb ligesom sidste år med hæder og blomster, da årets løgavlere blev kåret i sidste uge



Kviehold giver tre kg mælk mere

Systematik er nøglen til gode resultater på Nygaard. Konsekvent holddeling af malkekøerne har både hævet ydelsen hos førstekalvskvierne og mindsket stressniveauet

MARKED OG MAD

- 12 På markedet - Biofach venter lige om hjørnet**
- 12 Mere mælk i Europa**
- 13 Optimismen er tilbage i ØGT**
- 14 Unikt dansk kaffekoncept satser globalt**
Det danske verdenspatent Grower's Cup bruger BioFach som springbræt til kaffeelskere i hele verden
- 15 Kurs mod BioFach**
Eksportskolen har klædt de danske eksportvirksomheder bedre på til at pirre indkøbernes nysgerrighed, når det går løs på BioFach i næste uge
- 15 Organic Monitor: Glem Asien**
- 15 Deltag i Organic Night**
Både Bio Aus Danmark og Organic Denmark ser spændende perspektiver i at forene kræfterne om én stor fællesstand i 2015
- 16 Netbutik skaber nyt liv i Alken**
Samarbejde mellem Osuma.dk og pionér-butik i Alken viser en ny måde at organisere dagligvarehandlen på i små landsbyer
- 17 Der er hård kamp om netkunderne**
- 17 Stor interesse for Alken-modellen**
Osuma er blevet kontaktet af flere landbyer, som ønsker at etablere en netbaseret landhandel i stil med den, borgerne har skabt i Alken



Juristen moser din børnemad

Christina Hansen har indrettet et køkken under villaen i Gentofte. Her producerer hun glutenfri, økologisk babymos, som hun leverer lige til kundens dør, vuggestuen eller arbejdsplads

SKREVET OM ØKOLOGI ...

Alle har ret til rene råvarer

- Når jeg laver mad til andre mennesker, er det automatisk mig, der har styringen med måltidet og dermed også skal træffe beslutningen om, hvorvidt de spisende skal udsættes for pesticider og sprøjtegifte eller ej. Og her er jeg ikke i tvivl. Alle mennesker har ret til rene råvarer.

PERNILLE ODUNCU, VINDER AF DM I SKILLS FOR ERNÆRINGSASSISTENTELEVER. NYT FRA ØKOLOGISK LANDSFORENING. 31. JANUAR 2014.

Stem med indkøbskurven

"Vi undrer os over, hvornår vi kan forvente at se en effekt af regeringens sprøjtemiddelstrategi. Ekspertene mener ikke, at vi skal være bekymrede for vores sundhed, men forsat spise vores 600 gram frugt og grønt om dagen. Mens vi venter på politikerne, kan man som forbruger tage sagen i egen hånd og vælge økologisk frugt og grønt. Det er det sikre valg, hvis man vil undgå sprøjtegift. Det er den enkeltes mulighed for at stemme sprøjtegiften ud med indkøbskurven.

RIKKE LUNDSGAARD, LANDBRUGSPOLITISK MEDARBEJDER I DN. WWW.DN.DK, 22. JANUAR 2014.

Vi opfylder det behov, der er i befolkningen

"Jeg er økolog, fordi jeg synes, at det er spændende, men også fordi der er mennesker, der vil betale for de grise, jeg laver. Hvis der ikke var et marked for det, så kunne jeg ikke leve af det. Det er de samme vilkår, som de konventionelle svinebønder lever efter. De udfylder det behov, som er i befolkningen."

ARNE STEFFENSEN, ØKOLOGISK SVINEPRODUCENT. DAGBLADET HOLSTEBRO, 25. JANUAR 2014.

Bedre økonomiske forhold for økologien

"Når vi har den kæmpestore svineproduktion, hvorfor skulle vi så ikke også være dem, der går forrest, når det handler om at producere økologiske koteletter? Det skal vi da selvfølgelig."

DAN JØRGENSEN, FØDEVAREMINISTER, POLITIKEN, 26. JANUAR 2014.

Forbrugeren har en rolle

"Jeg vil ikke være sådan en politiker, der moraliserer over folk og fortæller dem, hvad de skal købe. Det må folk selv afgøre, men det er klart, at hvis man som befolkning og forbruger gerne vil have billigere økvarer og større udvalg, så kan man ikke bare læne sig tilbage og kun lade det være op til politikerne. Hvis forbrugerne ikke vil efterspørge det, kommer vi ikke nogen vegne."

DAN JØRGENSEN, FØDEVAREMINISTER, POLITIKEN, 26. JANUAR 2014.

Ingen moms på økologiske varer

"Ved at sænke momsen kan man give økologiske fødevarer en konkurrencefordel, og det har økologien fortjent, for økologisk produktion tager et stort hensyn til vores miljø og dyrevelfærd."

JOHN WAGNER ADMINISTRERENDE DIREKTØR, DE SAMVIRKENDE KØBMÆND. BT, 27. JANUAR 2014.01.27

God idé at hjælpe økologien på vej

"Det er helt fint at give en konkurrencefordel til økologien. Hvis flere købte økologiske grise, ville grisene have det bedre. Samtidig er økologerne også bedre til at sørge for, at der ikke er rester af pesticider i vores frugter. Derfor er jeg helt enig i, at det er en god idé at hjælpe økologien på vej. Men jeg er imod, at løsningen bliver, at vi differentierer momsen, for det vil komplicere vores skattesystem fuldstændig unødigt."

CHARLOTTE DYREMOSE FØDEVAREORDFØRER DE KONSERVATIVE. BT, 27. JANUAR 2014.

Vi lever på en øko-løgn!

"Selv om vi køber mere økologisk vin og chokolade i dag, end vi gjorde i 2003, så er det kun seks kr. ud af 100 kr. i det samlede madbudget, der går til økologiske madvarer. Derfor mener jeg, at vi lever på en øko-løgn."

FORBRUGERØKONOM ANN LEHMANN ERICHSEN FRA NORDEA. ÅRHUS STIFTSTIDENDE, 26. JANUAR 2014

AKTUELT

Jens Krogh genopstiller ikke til bestyrelsen

Seks bestyrelsesmedlemmer er på valg, og i år er fire af de seks mælkeproducenter

GENERALFORSAMLING AF IRENE BRANDT

- Jeg har været med i 14 år. Så det må være på tide, at nye kræfter kommer til, siger Jens Krogh, snart forhenværende næstformand i Økologisk Landsforening, ØL. Han genopstiller nemlig ikke, når ØLs generalforsamlingen skal vælge seks nye bestyrelsesmedlemmer 7. marts.

Jens Krogh har gang i flere tidskrævende aktiviteter, som han gerne vil have mere tid til:

- Etableringen af et biogasanlæg på min gård er trukket ud og tager en del af min tid; men derudover er jeg sammen med to andre økologiske landmænd i gang med at etablere et økologisk demonstrations projekt i Tanzania, som skal inspirere de lokale landmænd til at dyrke jorden økologisk og give inspiration til lokal afsætning af afgrøderne, for andels-tanken fortjener global udbredelse, siger Jens Krogh. Han ser frem til ikke at være så bundet en fyldt kalender og til at bruge tid på bedriften - for eksempel at lave nye naturtiltag.

Landmænd vigtige i ledelsen

I de 14 år, du har været med i besty-

relsen for Økologisk Landsforening, har du to gange været kandidat til formandsposten, og to gange tabte du valget. Sidst skete det for et år siden. Har det haft nogen indflydelse på, at du nu stopper?

- Foreningen er nu inde i en stabil udvikling under kyndig ledelse af en meget dygtig formand, som - når det skulle være - jeg ikke er ked af at have tabt til. Per og jeg supplerer hinanden rigtig godt, og det har ikke været nemt at nå frem til min beslutning. Igennem årene har der været svære perioder med mange udfordringer, men jeg tænker tilfreds tilbage på rigtig mange positive tiltag, der er sket i foreningen for medlemmerne - for eksempel udvikling af rådgivning,

Ligeledes har samarbejdet med de ansatte på alle niveauer været til stor inspiration. For nok er der lagt rigtig mange timer i foreningen, men jeg har aldrig følt det som spildtid, siger Jens Krogh og fortsætter:

- Jeg har været rigtig glad for samarbejdet med Per Kølster, og jeg håber, at det næste formandskab også får en sammensætning, der afspejler foreningens bredde. I hvert fald er det vigtigt, at der er erhvervsaktive landmænd i ledelsen, for Økologisk Landsforening er den eneste forening, der 100 procent varetager de økologiske landmænds interesser.

Fortsætte med kant

Jens Krogh peger blandt andet på



den verserende majssag og på forhandlingerne om de nye støtteordninger som eksempler på sager, hvor ØL er ene om at tale de økologiske landmænds sag:

- ØL skal fortsætte med at have

kant og være klar i sine meldinger. Ligesom ØL fortsat skal arbejde for at udvikle økologireglerne, så de afspejler forventninger og ønsker fra samfundet. Og foreningen skal fortsat være klar i mødet om, at kravene

Jens Krogh er snart forhenværende næstformand i Økologisk Landsforening, ØL. Han genopstiller nemlig ikke, når ØLs generalforsamlingen skal vælge seks nye bestyrelsesmedlemmer 7. marts.

kan medføre omkostninger, som landmanden selvfølgelig må have dækket.

Genopstiller

Omlægningskonsulent Birte Brorson, Landbrugsskoleforstander Kim Qvist, mælkeproducent Laust Stenger, mælkeproducent Ole Sørensen og mælkeproducent Mads Helms er også på valg i år. De genopstiller alle. De tre sidste er alle mælkeproducenter, og genvælges de ikke, er Rikke Friederichsen ene om at repræsentere mælkeproducenterne i ØLs bestyrelse.

Laust Stenger har siddet i bestyrelsen i én periode.

- Det er blevet rigtig sjovt det sidste års tid, hvor vi ikke længere bare snakker de andre efter munden. I modsætning til Landbrug & Fødevarer er Økologisk Landsforening altid parat til at diskutere, om det vi gør, er det rigtige. Derfor vil jeg rigtig gerne fortsætte i bestyrelsen, siger Laust Stenger.

Stiller du op til bestyrelsen i Økologisk Landsforening?

7. marts er der generalforsamling i Økologisk Landsforening, og der er valg til seks bestyrelsesposter i foreningen. Alle personlige medlemmer og alle virksomhedsmedlemmer er valgbar og kan stille op til bestyrelsesvalget.

I Økologi & Erhverv nr. 539, der udkommer 21. februar, vil vi gerne præsentere kandidaterne inden generalforsamlingen.

Hvis du stiller op eller genopstiller til bestyrelsen og gerne vil med i præsentationen, sender du et digitalt foto i høj opløsning og en skriftlig præsentation (max 1.000 anslag inkl. mellemrum) til ib@okologi.dk senest fredag den 14. februar kl. 8.00.

Direkte valg skal give større engagement

Medlemmerne af Mælkeudvalget i Økologisk Landsforening skal for første gang vælges direkte på udvalgets Årsmøde i forbindelse med generalforsamlingen i Økologisk Landsforening

GENERALFORSAMLING AF IRENE BRANDT

- Jeg synes, behovet for et større engagement i Mælkeudvalget blev meget synligt, da salget af økologisk mælk faldt i begyndelsen af finanskrisen, siger økologisk mælkeproducent Frode Gregersen Hjort.

På generalforsamlingen i 2013 tog han sammen med andre af Na-

turmælks leverandører initiativ til, at valgreglerne til Mælkeudvalget blev ændret. Medlemmerne er tidligere blevet udpeget af mejerierne. På Årsmødet 2014 skal de vælges direkte blandt mødets deltagere.

- Det direkte valg er det bedste, fordi medlemmerne bliver stillet til regnskab for deres indsats på årsmøderne. Vi har jo set, at det at være udpeget ikke altid er motiverende for indsatsen, siger Frode Gregersen Hjort, som er utilfreds med at fremmødet til udvalgets møder ofte er for lille. Han ser også frem til, at der på årsmødet i år forhåbentlig bliver kamp om pladserne.

Arla bakker ikke op

I Arla er begejstringen over det direkte valg til Mælkeudvalget svær at finde:

- Det betyder jo, at man skal være

medlem af Økologisk Landsforening for at være medlem af Mælkeudvalget. Og vi vil hverken tvinge vores producenter til at melde sig ind i ØL eller betale deres kontingent, for vi er langt fra enig med ØL på en række områder, siger Viggo Bloch fra Arlas Øko-udvalg.

- For eksempel synes vi ikke, at økologerne skal blande sig i, om der er nogen i Sønderjylland, der bruger jord til majs, som sælges til tysk biogas. I Arla er vi sammen - økologer og konventionelle - og vi samarbejder om de udfordringer, der er fælles for hele erhvervet. Mit indtryk er, at Økologisk Landsforening gerne vil stå alene med sine synspunkter.

Håber på bred sammensætning

Formanden for Mælkeudvalget, Ole Sørensen, skrev i sidste nummer af Økologi & Erhverv et indlæg om de

nye valgeregler heri opfordrede han mejerierne til at være aktive med at finde og opstille kandidater til udvalget.

- Mælkeudvalget vil stærkt præcisere, at vi mener, det er vigtigt, at mælkeudvalget består af repræsentanter fra alle mejerier. Vi vil derfor opfordre de enkelte mejerier til at være aktive med at opstille engagerede personer. Forud for valgbehandlingen vil mælkeudvalget indstille til forsamlingen, at udvalget sammensættes så bredt som muligt set i forhold til mejeritilhørsforhold. Skulle et mejeri mod forventning ikke opnå valg, har udvalget dog mulighed for at tilknytte observatørposter fra de pågældende mejerier, skrev Ole Sørensen.

Et år for de små landbrug

Et års strategisk indsats for mindre landbrug og fødevareproducenter nærmer sig sin afslutning

GENERALFORSAMLING

AF IRENE BRANDT

- Lige siden generalforsamlingen sidste år, er der blevet skelet rigtig meget til de små landbrug og fødevareproducenter i Økologisk Landsforening, ØL. For eksempel når vi har skullet prioritere, hvilke udviklingsprojekter vi har skullet arbejde med i foreningen, siger Mette Meldgaard, der har været tovholder i det kompetenceudvalg, som sammen med de ansatte i ØL har sikret, at man er kommet hele vejen rundt om de udfordringer, de små landbrug og fødevareproducenter til daglig udsættes for. Og ikke mindst at der er taget initiativer, der kan bane vejen for at udvikle økologien blandt de mindre landbrug.

ØLs generalforsamling vedtog i 2013, at et af foreningens strategiske indsatsområder det kommende år skulle være at fjerne barriererne

for de mindre, økologiske avlere.

- Vi har arbejdet på flere områder. Dels er indsatsen for de mindre, økologiske landbrugere som sagt blevet inddraget i prioriteringen af foreningens projekter; men derudover har vi også taget barriererne for de mindre landbrug op på vækstmøder i Fødevareministeriet. Fødevarereglerne er nemlig én af de barrierer, de mindre landbrugere ofte støder på, hvilket især er trist, når det ofte ikke er reglerne, men den måde de fortolkes på, der udgør en barriere, siger Mette Meldgaard.



Mette Meldgaard har i et år været tovholder i det kompetenceudvalg, som sammen med de ansatte i ØL har sikret, at man er kommet hele vejen rundt om de udfordringer, de små landbrug og fødevareproducenter til daglig udsættes for.

- Hvis der er læsere af Økologi & Erhverv, som har erfaringer med regler etc., som ikke er tilpasset de behov, vi har blandt de mindre landmænd og fødevareproducenter, så vil vi meget gerne høre fra jer, inden generalforsamlingen 7. marts, for det er vigtigt, vi får belyst barriererne bedst muligt, inden strategiarbejdet afsluttes, siger Mette Meldgaard.

Anbefalinger

Efter generalforsamlingen vil kompetenceudvalget mødes for sidste gang og skrive de anbefalinger ned, som arbejdet med emnet er resulteret i.

- På ét år har vi ikke fjernet alle de barrierer, de mindre landbrug og fødevareproducenter oplever; men anbefalingerne skal vise, hvor foreningen yderligere kan gøre en indsats, siger Mette Meldgaard.

Workshop

I forbindelse med dette års generalforsamling er der inviteret til en workshop om mindre landbrugs rolle i økologien.

- Vi håber, at rigtig mange små landbrugere og fødevareproducenter vil møde op og tage del i workshoppen, så vi kan få en rigtig god diskussion, siger Mette Meldgaard.

Deltagerne vil blive bedt om at diskutere tre punkter:

► Hvilken rolle spiller mindre landbrug i økologien?

► Hvilke behov og muligheder er der i en mindre skala?

► Hvordan får vi større omlægning og mere produktion i mindre skala?

Inden diskussionen gives fri på workshoppen, er der tre korte og inspirerende oplæg fra Sten Dissing, der selv er mælkeproducent i lille skala, fra Tommy Falckøje fra Københavns Fødevarefællesskaber, som meget gerne aftager varer fra små producenter, samt fra Karen Bryrup, der selv har en nicheproduktion af økologiske ænder og kyllinger.

Du kan kontakte Mette Meldgaard på mail: msmeldgaard@gmail.com

Du kan læse mere om workshoppen og generalforsamlingen i ØL her: www.okologi.dk



Foto: Anni/Colourbox

Ressourcer skal tilbage til jorden

AFFALD: Affald er en ressource, som Danmark har været alt for god til at bare at brænde af. Det vil regeringen lave om på, og dens ressourceplan for affaldshåndtering for 2013 - 2018 har netop været sendt i høring af Miljøstyrelsen.

En af planens mål er at genanvende mere organisk affald end i dag. Et mål, som Økologisk Landsforening, ØL, understreger vigtigheden af i sit høringsvar:

- De næringsstoffer, der eksporteres fra landbruget med landbrugsprodukterne, skal i videst muligt omfang retur til bedriften, for at den kan blive en økologisk og økonomisk bæredygtig enhed. Foreningen vil derfor gerne udtrykke sin store opbakning til, at anvendelse af husholdningsaffald og tilsvarende affald ikke placeres i forbrændingsanlæg.

ØL opfordrer til, at der i denne forbindelse ikke fokuseres snævert på biogasløsninger:

- Der er for nuværende ikke økologiske biogasanlæg, der kan aftage disse produkter, og fremtiden for økologiske biogasanlæg er uvis. Kompostanlæg med varmeindvinding kan være en god alternativ løsning.

ØL tager i sit høringssvar også afstand fra, at afbrænde fiberfraktionen i husdyrgødning.

- En ansvarlig og bæredygtig grøn løsning er baseret på, at vi skal værne om den frugtbare jord. Det sker ikke ved at afbrænde kulstoffet i husdyrgødningen. Kulstoffet skal tilbage til jorden. Det er endvidere absurd at brænde fiberfraktionen for derpå at blive nødt til at importere handelsgødning. En ressourceplan for affaldshåndtering må være helhedsorienteret.



Økologisk Landsforenings generalforsamling 2014



Den 7.-8. marts i Horsens

Fredag er der generalforsamling og to workshops. Lørdag er der årsmøder og temamøder.

Tilmelding er nødvendig

Senest den 23. februar skal deltagerne tilmelde sig på www.okologi.dk/GF2014

Indflydelse og socialt samvær

Hvem skal sidde i bestyrelse og udvalg? Hvad skal revideres i regeringens Handlingsplan 2020?

Hygge og fest – kom og vær med.

MARK & STALD

FAGLIG TALT



AF KVÆGRÅDGIVER ANNA-SOFIE KJÆRSGAARD
VESTJYSK LANDBOFØRENING

TÆNK PÅ KALVEN NÅR DU FODRER GOLDKOEN

Det perfekte goldkomix er et ensartet, strukturrigt og ikke-sorterbart mix, der er baseret på gode råvarer og en tilstrækkelig mineralforsyning. Proteinkvaliteten er afgørende. Undersøgelser viser for eksempel, at råmælkskvalitet er bedre fra goldkøer fodret med soja end med råvarer af en ringere proteinkvalitet.

Kalven er i fosterstadiet påvirket af det foder, som goldkoen optager. Tænk derfor på kalven, når du fodrer goldkoen – for allerede dér fodrer du den kommende kalv. Undersøgelser dokumenterer, at især goldkoens fodring – men også opstaldning – påvirker kalven allerede i fosterstadiet. Det er helt afgørende, at råmælkskvaliteten og -mængden er i orden.

Men lige så afgørende er kalvens evne til at optage de vigtige næringsstoffer. Netop nu har vi i Vestjysk Landboforening afsluttet en undersøgelse af goldkofodringens betydning for dannelsen af antistoffer (IgG) i økologiske og konventionelle besætninger. Resultatet er klart: proteinkvalitet og -mængde har en signifikant effekt på indholdet af antistoffer i råmælken. Goldkøerne, der blev fodret efter den særlige foderplan, producerede kvalitetsråmælk med store mængder af de livsvigtige antistoffer. Det betyder blandt andet, at kalvene fødes med et antistofniveau, der er hævet 29 procent, foruden at køerne leverer topydelse fra dag ét.

Guidelines for goldkøer

- ▶ Råmælk nok af god kvalitet
- ▶ En god opstart på ny laktation
- ▶ En ukompliceret kælvning (køerne skal kunne være alene hjemme)
- ▶ En perfekt start for den nyfødte kalv

Fungerer alle fire punkter hos dig, – så er der dobbelt op: Du sikrer en bedre opstart af køens efterfølgende laktation samt en topydelse de første 100 dage efter kælvning, men ikke mindst er grundlaget for en høj mælkeydelse hos kalven lagt.

Hvis ikke alle fire punkter fungerer, så skal din goldkofodring have et eftersyn.

“ Proteinkvalitet og -mængde har en signifikant effekt på indholdet af antistoffer i råmælken.



Blåkvæg skal blåstemples

Økologer vil have adgang til at krydse malkekøer med Blåkvæg – den kødkvægsrace, hvis køer har svært ved at kæle selv

KØD PÅ KALVENE
AF KAREN MUNK NIELSEN

Krydsningskalve med malkekøer som mor og kødkvæg som far er på kort tid blevet populære i økologiske besætninger. Kalvene bliver større og afregner bedre ved slagting. De allerbedste slagtekalve får man, hvis faren er af racen Dansk Blåkvæg (tidligere Belgisk Blåhvidt). Den må økologer ikke bruge, men det skal laves om, mener udvalgene for mælk og kød i Økologisk Landsforening. De vil derfor bringe spørgsmålet op i NaturErhvervstyrelsens Kontroludvalg, hvor styrelsen og erhvervets repræsentanter diskuterer økologiregler og kontrol.

Problemer ved renavl

Blåhvidt Kvæg har hidtil været sortlistet, fordi den belgiske race er fremavlet til kødproduktion i en sådan grad, at køerne har vanskeligt ved at kæle, og kejsersnit derfor er rutine. Problemet optræder kun hos renracede dyr. Malkekøer har derimod ingen problemer med at føde krydsningskalvene, fremgår det af kvægbrugets kælvningsstatistikker.

Den hjemlige raceforening, Blåkvæg Danmark, har nedbragt antallet af kejsersnit til senest 6-8 pct.

Det er baggrunden for, at økologerne nu blåstempler racen, forklarer mælkeproducenternes formand Ole Sørensen:

- Vi mener, raceforeningen er nået så langt, at vi ikke vil stå i vejen for, at Blåkvæg kan bruges i økologiske besætninger. Men det er klart, at det ligger til grund, at de fortsat arbejder videre mod mindre kælvningsbesvær.

Belgien: kejsersnit er bedst

Dansk Blåkvægs lave kejsersnitsrate skyldes, at kvier primært insemineres med andre racer, så det først er 2. kalvskøerne, der føder renracede kalve. Der er altså ikke sket ændringer i racens avls mål i Belgien og Holland, hvor hovedparten af avlsarbejdet foregår.

- De deler ikke de nordiske landes tilgang til naturlige kælvninger og kejsersnit. De ser kejsersnit som en god løsning og registrerer derfor slet ikke avlsdyrenes kælvningsevne, fortæller konsulent Jørgen Skov Nielsen, VfL, der netop er vendt

hjem fra Belgien, hvor han bl.a. besøgte en landmand med 250 køer.

- Han var ikke i tvivl om, at det bedste var kejsersnit. Det er hurtigt, det er billigt, koen tager ikke skade, og han er sikker på at få en levende kalv. Et kejsersnit tager 20 minutter, og det koster kun 100 Euro. Det er ren rutine.

Afhængig af udenlandsk avl

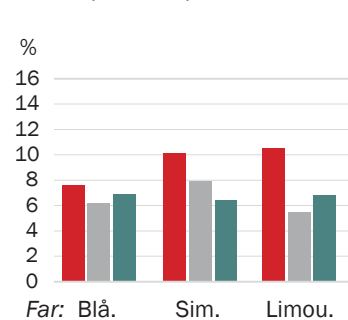
De danske kvægbrugere er helt afhængige af udenlandske avlsprogrammer. Ud over Belgien og Holland foregår der avlsarbejde i Storbritannien. Den engelske linje er knap så ekstrem en kødtype som den belgiske, og briterne lægger ifølge Jørgen Skov Nielsen vægt på kælvningsevne.

Viking Danmark sælger belgisk tyresæd, men det seneste år har hovedparten været dansk og britisk.

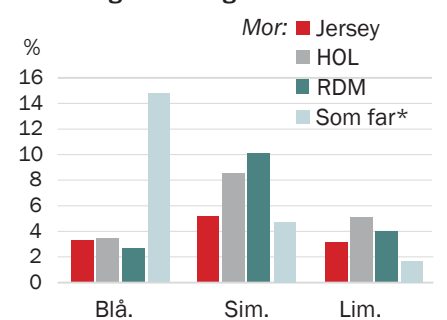
Kælvningsforløb, krydsninger og renracede

Krydsningskalve med Blåkvæg som far fødes let sammenlignet med renracet Blåkvæg, og krydsningskalvene har ikke større risiko for at dø ved fødsel end andre kødkvægs-krydsninger. Her er sammenlignet med Simmentaler og Limousine.

Kalve døde ved fødsel



Vanskelige kælvninger



Kilder: VfL. Opgørelse dækker 2. kalvskøer og ældre i perioden 2012 - sept. 2013.

* Årsstatistik 2012. Der fødes meget få renracede Blåkvægs-kalve, og data er derfor mere usikre end for de øvrige racer.

Udsigt til flere øko-sorter

Forsøg og avlernes praktiske erfaringer skal skabe ny viden om sorter i den økologiske frødatabase. De første resultater i løg og gulerødder er på vej

GRØNTSAGER

AF KAREN MUNK NIELSEN

Økologiske gartnere har udsigt til mere viden om sorterne i frødatabase og måske også til et større udbud af økologiske sorter. Det vurderer seniorrådgiver Gitte Kjeldsen Bjørn, AgroTech, som leder et GUDP-projekt, der indsamler viden om i første omgang gulerod- og løgsorterers økologiske dyrkningssegenskaber.

Tidligere lå de såkaldte værdiafprøvninger til grund for hvilke sorter, der blev vurderet egnet til økologisk produktion, og som gartnerne derfor skulle bruge frem for tilsvarende konventionelle frø. Men værdiafprøvningerne tørrede økonomisk ud, og derfor besluttede NaturErhvervstyrelsen, som driver Frødatabase, og erhvervet for to år siden at gå nye veje.

Hoved- og nichesorter

Sorterne skal nu vurderes bredere. Udbytteforsøg spiller stadig en rolle, men avlernes erfaringer og data fra frøfirmaer indgår også i den samlede vurdering, fortæller Gitte Kjeldsen Bjørn. Prøvekluden for den nye fremgangsmåde er de store kulturer gulerod og løg, men allerede i år følger hovedkål efter.

I 2013 er der lavet dyrkningsforsøg med ni sorter af hhv. løg og gulerod – både økologiske og konven-

tionelle. Der er tale om hovedsorter suppleret med sorter fra Bingenheim og gamle sorter fra NordGen til sammenligning. De gamle sorter giver som forventet ikke så stort udbytte men kan være interessante til nicheproduktion.

Forskel på rodvækst

Gitte Kjeldsen Bjørn tror på den nye model.

- Vi får flere oplysninger om sorterne i databasen, og det ser også ud til, at afprøvningerne kan inspirere frøfirmaer til at producere egnede sorter i økologisk udgave. Det har vi allerede set et eksempel på, siger Gitte Kjeldsen Bjørn.

De første resultater er begyndt at tikke ind for løgenes vedkommende, mens gulerødderne endnu ikke er taget ud af lageret.

Forsøgene i 2013 blev dels udført i marken hos tre økologer, dels i Århus Universitets forsøgsmark i Årsløv. Her blev rodvæksten i løgsorterne også målt.

- Der er forskel; nogle sorter har større rodnet end andre, og sorterne med størst rodthæthed var også de nye og interessante informationer,

ikke mindst på længere sigt, konstaterer Gitte Bjørn.

AgroTech og Århus Universitet Årsløv inviterer i februar til åbent hus i det økologiske gulerodsprojekt og i marts i løgprojektet.

Sorter i forsøg 2014

Løg- og gulerodsforsøget fortsætter i 2014 med et bredere felt af sorter.

► Løg

Hylander (S)
Summit (S)
Hybing (S)
Hypark (S)
Paradiso (NZ)
Firmo (NZ)
Profit (NZ)
Stuttgarter Riesen Diskos (NG)
Zittauer Beno (NG)
Bajosta (B)

► Gulerod

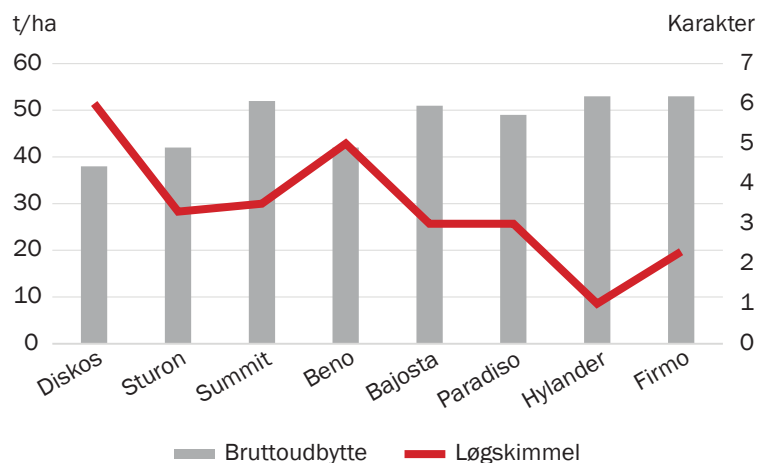
Nairobi (S)
Nipomo (S)
Newhall (S)
Bejo 2952 (S)
Natuna (S)
Nerac (S)
Bolero (V)
Romance (N)
Vac 62 (V)
Amtou (NG)
James Lang (NG)
Touchon Pri (NG)

Frøleverandør:

S = Seedcom, NZ = Nickerson Zwaan, V = Vilmorin, N = Nunhems, NG = NordGen

Forsøgsresultater i løg

Forsøgene er gennemført med både 70 og 140 kg N. Resultaterne her er med tilførsel af 140 kg N.



Konklusioner om løg

- Mindst løgskimmel i Hylander
- Størst udbytte i Summit, Hylander og Firmo
- Mindst råd i Sturon
- Størst rodtybde i Summit
- Største rodthæthed i Summit og Hylander
- Størst udnyttelse af N og P i Summit

Solidaritet mellem høns og haner

Kombinationsracer, der både lægger æg og giver kød, er økonomiske

'Hanebrødre' hedder et tysk koncept, hvor forbrugere giver fire eurocent ekstra pr. æg og på den måde betaler for, at hønsernes 'brødre' kan markedsføres som hanekyllinger. Bag tiltaget står bl.a. Bioland og Demeter, og målet er at modvirke, at de daggamle hanekyllinger slås ihjel ved klækning, fordi de ikke har værdi som kød-dyr.

Der er gennem årene forsket i og lavet forskellige forsøg med kombinationsracer, der både egner sig til æglægning og kødproduktion, men uden det helt store gennemslag. Økonomisk er det heller ikke den bedste vej at gå, konstaterer den hollandske forsker, Ferry Leenstra. Hun har regnet på, hvordan man mest økonomisk producerer én milliard

æg med tilhørende kød fra hanekyllingerne. I beregningerne indgår en hvid og en brun æglægger, en krydsning samt to slagteracer.

Beregningerne viser, at det bedre kan betale sig at lave kød på æglæggere end æg på kødracer inklusive kombinationskrydsningen. Foderomkostningerne bliver simpelthen for store, når de æglæggende høner bliver tungere, og de ekstra omkostninger opvejes ikke af, at kødet til gengæld er billigere at producere. I kombi-racens tilfælde skal hønsebestanden øges med 25 pct. for at producere samme antal æg, hvilket øger omkostningerne med 30 mio. euro. Hertil kommer yderligere 2,2 mio. euro til ekstraomkostninger i kødproduktionen sammenlignet med egentlige kødracer.

Udfordring i køledisken

Udfordringen i praksis er selvfølgelig at sælge hanekyllinger af æglægger-

race. De ligner langt fra den typiske slagtekilling og har en helt anden kvalitet – ringere vil mange nok mene.

Det tyske initiativ er et bud på en vej at gå, der involverer forbrugernes solidaritet, men selv om forbrugere sympatiserer med ideen om at opdrætte hanerne, er det et fåtal, der ligefrem vil betale ekstra for det, og

nye veje til et marked for dette produkt skal derfor udforskes, skriver Feenstra i en artikel på det økologiske EU-projekt Low Input Breeds' hjemmeside.

kmn@okologi.dk

Prisen for et haneliv

Ekstraomkostninger i mio. euro ved produktion af 1 mia. æg og opdræt af hanekyllingerne til kødproduktion med forskellige racer.

	Brun, æg	Sort, æg	Krydsning	Dværg, slag	Slagt
Mio. høns	3,3	3,4	4,1	4,6	4,9
Ekstra omk. æg	0	2,0	30,1	58,5	83,3
Ekstra omk. kød	3,0	2,7	2,2	1,0	0
I alt	3,0	4,7	32,3	59,5	83,3

Kronisk botulisme findes ikke

KVÆG: En tysk undersøgelse i knap 150 kvægbesætninger kan ikke dokumentere, at kronisk botulisme er en diagnose. I stedet lider de dyrne af andre sygdomme eller under problematisk driftsledelse. Det er Veterinærhøjskolen i Hannovers konklusion, som offentliggøres senere på foråret, men som Videncentret for Landbrug, Kvæg, allerede nu løfter sløret for.

De foreløbige resultater er dermed helt i overensstemmelse med en dansk undersøgelse i 20 besætninger.

2,3 kg N

EFTERAFGRØDER: Tidlig såning af efterafgrøder er vigtig for kraftig vækst og et stort N-optag. I det treårige projekt HighCrop er der lavet forsøg med efterafgrøder, som viser, at det koster op til 3,5 pct. biomasse eller 2,3 kg N pr. dag, såningen udskydes gennem august måned.

UCHF ikke berørt

SVIN: Det er uklart, om bilagsrodet i Videncentret for Svineproduktion og tilbagebetalingen af 19 mio. projektkroner indirekte får konsekvenser for økologiske svineprojekter hos andre end VSP selv. Umiddelbart vurderer hverken Udviklingscenter for Husdyr på Friland (UCHF) eller økologiforskningen på Videncentret for Landbrug, at deres projekter bliver berørt.

- Det er svært at sige, om det får betydning. Vi deltager i projekter sammen med VSP, men vores arbejde er ikke finansieret med EU-støtte, så umiddelbart vil jeg sige nej, lyder det fra UCHF leder, Simme Eriksen.

Sofari-værter søges

GÅRDBESØG: De seneste fire år har en håndfuld økologiske svineproducenter holdt åbent hus – Sofari - sidste weekend i maj. Det sker igen i år, hvor arrangørerne - FØKS - håber, at mange flere producenter vil deltage og invitere naboer og andre besøgende indenfor.

Arrangementet har i år fået støtte fra NaturErhvervstyrelsen, så der er råd til informationsmaterialer og annoncering. Friland er også involveret og understøtter arrangementet ved at sætte særlige Sofari-etiketter på virksomhedens produkter i maj.

Kviehold giver tre kg mælk mere

Noteringen

► Svin

Basisnotering (70,0-93,9) uge 6 10,70 kr.

Friland A/S giver i uge 7 følgende tillæg til konventionel notering: Øko-tillæg (alle grise): 4,00 kr./kg. Kvalitetstillæg (godkendte grise): 2,00 kr./kg. Ud over å conto udbetalingen ydes økologisk markedstillæg afhængigt af afsætningsituationen - for uge 7: 4,95 kr./kg for alle grise. Søer slagtes pt ikke. Der udbetales også konventionel efterbetaling fra Danish Crown.

► Smågrise

Vejledende notering fra Videncenter for Svineproduktion for økologiske smågrise for uge 6: Beregnet smågrisenotering: 30 kg: 705,93 kr. (+7,69). Kg-regulering: 12-25 kg: 11,61 kr. 25-30 kg: 10,39 kr. 30-40 kg: 16,67 kr. Noteringen tager udgangspunkt i basisnoteringen fra Friland A/S og er inklusive efterbetaling.

► Kvæg

Friland A/S giver følgende merpriser for økologisk kvæg leveret i uge 7: Ungtyre u/12 mdr.: 1,85 kr./kg. Stude og kvier: Variabelt tillæg: 2,25 kr. pr. kg. Kontrakt-tillæg*: 1,75 kr./kg. Køer: 2,00 kr./kg. Restgruppe: 1,25 kr./kg. Tillæggene gives efter veldefinerede kvalitetskrav. *Kvalitetsgodkendte dyr på kontrakt aftegnes med variabelt tillæg + kontraktstillæg.

► Tyrekalve

Vejledende notering på økologiske tyrekalve af stor malke race fra Brancheudvalget for Økologiske Kødproducenter: Jersey, (3. mdr., 65 kg). Pris: 1.121 kr. Kg-reg.: 10 kr. Stor race, (3. mdr., 96 kg). Pris: 2.105 kr. Kg-reg.: 11 kr. Priserne er inkl. afhorning og studning.

Økologi & Erhverv tager forbehold for evt. fejl.

Systematik er nøglen til gode resultater på Nygaard. Konsekvent holddeling af malkekøerne har både hævet ydelsen hos førstekalvskvierne og mindsket stressniveauet

MÆLKEPRODUKTION

AF KAREN MUNK NIELSEN

Det er torsdag eftermiddag. I goldkøernes afsnit af stalden er en række sengebåse redt op med rent, finsnittet halm på madrasserne. Efter malkningen i morgen tidlig flytter et nyt afgoldningshold ind. Det sker hver eneste fredag morgen året rundt på Nygaard. Efter en lille uges tid på vand og høl bliver holdet sluset videre til det egentlige goldhold, indtil de 14 dage før kælvning kommer over i kælvningsholdet på dybstrø-

else. Her er der i øvrigt også to hold, for ældre goldkøer og kælvkvier går i hver sin boks – et tiltag, som måske er årsagen til, at andelen af dødfødte kalve er mindsket drastisk.

Opdelingen af goldkøerne er blot ét eksempel på, hvordan Svend Otto og Karina Søgaard forsøger at systematisere og skabe overblik i den godt 400 køer store besætning på Nygaard i Stoholm syd for Skive.

Afgræsning i hold

Også de malkende køer er delt i tre hold. Senest er de nykælvede kvier skilt ud i en gruppe for sig, og det har været en stor succes.



Allerede kl. 6.15 er morgenmalkning og -fodring færdig, og så skal der være ro i staldene på Nygaard, betoner Svend Otto Søgaard.



- Det gav tre kg mælk mere pr. kvie om dagen, siger Svend Otto Søgaard.

- Vi kan godt lide at finde simple ændringer, der giver billige kg mælk, supplerer Karina, der tager sin tørn med i malkestalden.

Hun lægger vægt på, at det giver mere ro i stalden, når de unge ikke skal slås om rangorden og foder med ældre køer.

De øvrige to hold består dels af øvrige nykælvere, dels af dem, de i daglig tale kalder sjatmalkerne. Man skal dog ikke tage fejl, for ydelsen i besætningen nærmer sig 9.000 kg EKM, og det sker ikke sjældent, at man golder en ko med 15-20 kg mælk.

Hidtil har den skarpe holdopdeling kun været en vinterforeteelse, men til sommer er det planen også at afvikle afgræsningen i tre hold. Det kræver lidt flere folde at skifte mellem.

- Og at vi lige har mobilkontakt fra stalden ud til en mand i marken, der skal styre grupperne ind i de rigtige folde, siger Svend Otto om planerne.

Ro, ro og atter ro

Det med ro og lavt stressniveau er et tilbagevendende emne den regnvåde januar dag, Økologi & Erhverv er på besøg.

For eksempel er de altid fire personer i stalden under malkningen. Tre i og omkring malkegraven og én, der fodrer.

- Så er vi alle sammen færdige på samme tid, og så er der ro i stalden fra 6.15 til vi malter igen kl. 15. Man

må gerne gå rundt derude, men der skal ikke køre traktorer og fodervogne rundt. Køerne skal have ro. Det lægger vi meget vægt på, pointerer Svend Otto Søgaard.

Opdelingen i tre hold sikrer desuden, at køerne ikke står alt for længe på opsamlingspladsen. At der også er flere sengebåse end køer, bliver nævnt som en positiv post i stress-regnskabet.

- Vi kunne godt sætte 40 køer mere ind og stadig overholde pladskravene, konstaterer Svend Otto Søgaard.

Fremtidssikret med nye stalde

Karina og Svend Otto købte gården i 1980 og omlagde til økologi i 1996. De har gradvist øget produktionen og købt mere jord. I 2006 byggede de ny sengebåsestald til 220 køer og et separat malkecenter med 2x16 malkepladser. I 2011-12 fremtidssikrede de produktionen med yderligere en stald til 200 malkekøer og opdræt. Et relativt billigt byggeri til 16-17.000 kr. pr. koplads, for malkestalden havde de jo allerede.

De unge nykælvere og sjatmalkerne deler den 'gamle' stald fra 2006, hvor der er kraftfoderautomater. Det er der ikke i den nye, hvor de 160 højtstående køer får en total fuldfoderration. Der bliver ikke dyrket majs på Nygaard, så den består af kløvergæsensilage, byghelsæd, valset korn og kraftfoder.

Jagter den høje ydelse

Familien er meget avlsinteresseret, udstiller på dyrskuer og sælger avls-



Førstekalvskæerne skal passere fodergangen og sengeafsnittet overfor, når de skal over i den separate malkestald, der ligger mellem de to kostalde. Det er løst enkelt og hygiejnisk med solide 'broklapper' i foderbordet.

Godt styr på løbekvierne

På Nygård kælder kvierne, når de er 24 måneder gamle. Sommer-insemineringerne er sat i system med treugers-drift

OPDRÆT

AF KAREN MUNK NIELSEN

En af udfordringerne ved økologisk mælkeproduktion er at observere brunst hos kvierne og få dem insemineret rettidigt om sommeren, hvor de går på græs.

Hos Svend Otto Søgaard er der helt faste rutiner omkring løbekvierne, så de kælder, når de er 24 måneder gamle.

I sommerperioden henter han 6-8 løbekvier hjem fra engen hver tredje uge og sender et tilsvarende antal drægtige retur. Løbekvierne går i en fold med fri adgang til stald i seks uger, og det gør det nemt at observere brunst og inseminere – et arbejdsfelt, som sønnen Thomas har ansvaret for.

Fikserer ikke

Kvierne kan fikseres i staldens fang-

gitter, når de skal insemineres, men bliver det ikke nødvendigvis, fortæller Svend Otto.

- De er meget rolige. De fleste kan vi inseminere uden at binde op. Vi har jo dyrene, fordi vi kan lide dem, og vi bruger meget tid sammen med dem.

Mælkefodring på minuttet

Grunden til gode løbe- og kælvkvier, lægges i kalvestalden. Kvierne kan kun kælte ved 24 mdr., hvis tilvæksten er god og de har størrelsen til det. Her har der tidligere været problemer med diarré, men en nyindkøbt pasteuriseringsvogn ser - indtil videre - ud til at mindske problemet.

- Den er med til at stramme mælkefodringen op. Mælken har den rette temperatur til alle kalve, og der er timer på, så vi ved præcis, hvornår mælken er klar til udfodring - og så fodrer vi, fastslår Svend Otto Søgaard, der selv er den ene af gårdens to faste kalvepassere.



Den kønssorterede sæd sætter sit præg på kalvestalden. Køer, der ikke skal avles på, insemineres med kødkvæg. Den foretrukne race er pt. en fransk stamme af Chevrolet, der udvikler dobbeltmuskulatur.

tyre. Avls målet er en sund ko med en høj ydelse. Det aktuelle mål er 9.000 kg EKM, og jagten slutter ikke der. Køernes genetiske potentiale for ydelse er højt, og Svend Otto sparer derfor ikke på det dyre kraftfoder.

- Hvis de kan give to kg mælk mere for ét kg kraftfoder, får de det. Det er da en udmærket forretning at få over syv kr. i mælkepenge for en udgift på 3,86 kr., konstaterer Svend Otto Søgaard.

- Vi skal have maksimalt ud af køerne. Vi har ikke andet at betale regninger med.

Den høje mælkeydelse kompromitterer ikke sundheden. Det seneste år har behandlingsindekset i besætningen været 0,27. Resultatet tillægger de igen roen og det lave stressniveau blandt køerne.

Mennesker frem for robotter

Til at passe dyr og mark og papirarbejde er de i alt seks personer. Foruden Karina og Svend Otto selv er det sønnen Thomas på 25 år, en fast medarbejder, der har været på gården i syv år, samt to elever. Alle deltager i malketurnus, så arbejdsdagen bliver afvekslende for alle. Maskinstationen klarer det tunge markarbejde.

- Da vi byggede malkecenter, var jeg slet ikke i tvivl om, at vi skulle have en traditionel malkestald og ikke robotter. For det første er der næsten ingen omkostninger til vedligehold, for det andet tror jeg, det er nemmere at få elever, når her er andre at snakke med end mig, smiler Svend Otto Søgaard.

Fakta om Nygaard

Karina og Svend Otto Søgaard er mælkeproducenter på Nygård ved Stoholm. De har drevet gården økologisk siden 1996 og løbende udvidet besætningen.

I stalden:

- ▶ 420 jerseykøer m. opdræt
- ▶ Leverer mælk til Thise Mejeri
- ▶ Afhentning to gange dagligt
- ▶ Ydelsesmål 2014 er 9.000 kg EKM.
- ▶ Behandlingsindeks: 0,27
- ▶ Inseminerer selv
- ▶ Bruger kønssorteret sæd
- ▶ Sælger avlsdyr

Vinterfodring

9-10 FE kløvergræsensilage
2-3 FE helsæd
2,5 FE valset korn
4-5 FE kraftfoder

I marken

- ▶ 300 ha samt samarbejde med planteavlere med 160 ha
- ▶ Maskinstation til 'det tunge'
- ▶ Afgræsning i skiftefolde
- ▶ Græsmarkers omdriftstid: fem år
- ▶ Kvalitetsmål kløvergræs 1,0-1,5 kg ts/FE
- ▶ Udlagt drikkevand i alle afgræsningsmarker

Korn og efterafgrøde på samme tid

PLANTEAVL: Rækkedyrkning vinder indpas i kornsædskifterne, og det åbner plads til radrensning og tidlig etablering af efterafgrøder mellem rækkerne. Forskere ved AU har fået GUDP-penge til at udvikle dyrkningssystemet, og det kan få gode økonomiske og miljømæssige perspektiver. Forskerne forventer, at det nye system kan øge kornudbyttet med 1,2 ton/ha svarende til 100 mio. kr. på landsplan. Udvaskningen af kvælstof forventes at falde med 10 kg N/ha svarende til 500 ton N på landsplan. Som følge af øget kulstoflagring i jorden slipper klimaet for 200 kg C/ha svarende til 37.000 ton CO2 på landsplan, skriver DCA i et nyhedsbrev.

Projektet RowCrop er fået 12,5 mio. kr. fra Fødevareministeriet til opgaven.

Forsøgskøer tester ensilage

KVÆGFODRING: Hvordan påvirker forskellige kløvergræsblandinger koen og foderudnyttelsen, og hvilken sammensætning giver mest mælk? Det spørgsmål vil Kvægbrugets Forsøgscenter KFC, forsøge at svare på med et nyt forsøg. Centret har indkøbt første slæt kløvergræsensilage fra forskellige bedrifter. Ensilerne er forskellige mht. botanisk sammensætning, og nu skal køerne 'høres' i et kontrolleret forsøg, skriver KFC på sin hjemmeside.

Nyt projekt om surkirsebær

FORSKNING: Økologiske surkirsebær er et særsyn i Danmark. En enkelt avler er registreret, men det håber forskere ved Aarhus Universitet, at der bliver lavet om på med et nyt projekt, der skal velegnede sorter til økologisk drift.

Grundlaget er en samling i Årslev på 3.500 krydsninger af de bedste danske og udenlandske surkirsebærsorter. Forskerne vil udvikle nye metoder til at registrere resistens mod sygdomme og kombinere dette med de mest avancerede metoder til at finde de kemiske planteforsvarsstoffer, der giver modstandsevne mod sygdomme.

Udfordringen for surkirsebær er svampesygdomme – herunder særligt kirsebærbladplet og grå monilia. Forskerne vil opformere de bedste kloner i samarbejde med landets største producent af frugttræer, og disse kloner vil fremover blive testet videre hos frugtavlere, skriver DCA.

Fælles fodslag om udekvæg

Dyrenes velbefindende er afgørende for, om udegående kvæg skal have læskur eller ej om vinteren. Faglig fornuft sejrer, mener Økologisk Landsforening

DYREVELFÆRD

AF KAREN MUNK NIELSEN

Sneen fæg over landet og satte en passende ramme for diskussionen, da myndigheder, dyreværnsfolk og repræsentanter for landbruget for nylig blev enige om, hvornår kvæg og heste, der går ude i vintermånederne, skal have et læskur og hvornår ikke.

Det blev det gode landmandskab, der vandt.

- Det er dyrenes huld og velbefindende, der er afgørende. Dyrene skal have en sådan grad af beskyttelse,

at de ikke bliver våde til skindet, men det kan de få på flere måder, og vi fik slået fast, at alle typer bevoksninger – også løvtræer – i princippet kan yde den beskyttelse, siger en tilfreds Sybille Kyed, der repræsenterede Økologisk Landsforening på mødet.

Landmandens ansvar

Hun glæder sig over, at parterne er enige om at tolke kravet om beskyttelse fleksibelt og med udgangspunkt i dyrenes velbefindende og landmandens ansvarlighed.

- Vil landmanden undgå enhver usikkerhed, må han bygge et læskur. Men han kan også have tillid til sine egne evner og så se, om kontrollen er enig med ham. Kontrollørerne får jo samme instruks som landmændene. Hvis det ikke fungerer, må vi se på det igen, men firkantede regler er ikke at foretrække, siger Sybille Kyed.

Fjerner tvivl

Mødet var kommet i stand, fordi en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd og Dyreværnsrådet førte til, at landmænd sidste vinter oplevede en strammere kontrolpraksis end tidligere. Desuden var der tvivl om, hvorvidt NaturErhverv- og Fødevarerstyrelsen tolker udtalelsen og reglerne på samme måde.



Det afgørende er, om dyrene har det godt. Det betyder bl.a., at de skal være i god foderstand og have tilstrækkelig pels til, at de ikke bliver våde til skindet.

Den tvivl skulle nu være ryddet af vejen. Foruden de to styrelser deltog Naturstyrelsen, Dyrenes Beskyttelse,

Dyreværnsrådet, Landbrug & Fødevarer, Videncentret for Landbrug og Økologisk Landsforening i mødet.

Læskur eller ej

Erhverv, dyreværnsfolk og myndigheder er enige om, at kravet om beskyttelse af dyrene skal tage udgangspunkt i dyrenes velbefindende. NaturErhvervstyrelsen har endnu ikke formelt formuleret konklusionerne, men de er ifølge Økologisk Landsforening bl.a. disse:

- ▶ Det afgørende er, om dyrene har det godt, dvs. om de er i godt huld og kan bevare det med det aktuelle fodertilbud, uanset om det er græs eller suppleringsfoder.
- ▶ Dyrene skal kunne opholde sig på arealet uden at blive våde til skindet, uanset om vandet kommer ovenfra i form af regn og sne eller nedefra som fugt fra underlaget
- ▶ Forskellige dyr kan have forskelligt behov for beskyttelse alt efter type og pelslag
- ▶ Det væsentlige krav til læskure er, at de yder læ og ly, ikke hvordan det er udformet.

MultiTrust: På vej mod en øko-label version 2.0?

Selvom de fleste forbrugere kender til Ø-mærket, er det nok de færreste, der ved, hvad denne label egentlig dækker over. Og det er klart i den økologiske fødevarersektors interesse at sørge for, at forbrugeren får de informationer, han eller hun skal bruge for at vælge fx den økologiske kylling – frem for den langt billigere konventionelt producerede kylling

Denne tanke er basis for projektet "Multikriteriel vurdering og kommunikation af effekterne af økologiske fødevarer", MultiTrust. Et mere nuanceret mærkningssystem findes ikke endnu; men kimen er lagt i MultiTrust, der har udviklet en tilgang til øko-labels, der er grund-

læggende anderledes end den, vi kender fra fx de statslige øko-mærker.

MultiTrust-mærkningen bygger nemlig på tre grundtanker.

For det første, at forbrugeren ikke træffer sit købsvalg ud fra kun ét kriterium. Et kriterium for forbrugeren kan således være, at dyret har fået økologisk foder. Men måske er et endnu vigtigere kriterium for forbrugeren, at kyllingen er blevet behandlet bedre, end reglerne for dyrevelfærd foreskriver osv. Med andre ord er den beslutningsproces, der fører til køb eller ikke-køb, typisk multi-kriteriel. Noget som de eksisterende øko-labels ikke er gearret til at tage hensyn til.

For det andet, at forskellige led i værdikæden fra "mark til mave" har forskellige præferencer. Hvad forbrugeren anser for god økologi, kan for landmanden være urentabelt; for forarbejdningsleddet for logistisk krævende; og for salgs-

leddet svært at kommunikere. De eksisterende øko-labels tager ikke hensyn til denne mangfoldighed af præferencer.

For det tredje, at det sted, hvor forbruger, forarbejder, sælger og producent kan mødes, er i det virtuelle rum. I vore dages samfund er forbrugeren i praksis afskåret fra at mødes direkte med de andre led i værdikæden. Men ud fra en betragtning om, at et sådant møde er vigtigt – ikke kun for forbrugeren, men for alle parter –, er den nærliggende løsning, at man mødes virtuelt.

MultiTrust har derfor konciperet idéen til en elektronisk platform, der har disse tre forhold som sit udgangspunkt. Med udgangspunkt i en konkret vare vil forbrugeren kunne logge sig på e-plattformen og se, hvad de andre led i værdikæden har uploadet om netop denne vare. Disse informationer kan forbrugeren så parre med sine egne præferencer og dermed træffe et multi-kriterielt

valg om køb eller ikke-køb. Plattformen vil kunne facilitere interaktion, videndeling samt co-creation af indhold – dvs. at platformen er tænkt som et socialt medium med de dertilhørende funktionaliteter. Plattformen vil således kunne skabe grobund for flere-til-flere kommunikation, og for at alle involverede parter gennem dialog kan gøre deres indflydelse gældende "fra mark til mave".

Prototypen, der er produceret af Tumblehead Aps ([http://](http://www.tumblehead.com/)

www.tumblehead.com/) findes her: <http://www.youtube.com/watch?v=zmoXYJAS8LY>.

Læs mere om MultiTrust projektet her: <http://multitrust.org> MultiTrust er en del af Organic RDD programmet, som er koordineret af Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer, ICROFS. Det er finansieret fra NaturErhvervsstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.





NYT FRA
INTERNATIONALT CENTER
FOR FORSKNING I
ØKOLOGISK JORDBRUG
OG FØDEVARESYSTEMER

Af Peter Kastberg, Institut for Erhvervs-kommunikation,
Aarhus Universitet

Økologer kan bruge hvert andet klimatiltag

Forskere har beskrevet 37 tiltag, der kan mindske landbrugets klimabelastning. 17 af disse kan økologer ikke umiddelbart bruge

BEKÆMPELSESMIDLER

AF KAREN MUNK NIELSEN

Omkring halvdelen af de klimatiltag, som forskere ved Århus Universitet har beskrevet i forbindelse med regeringens kommende klimaplan, er enten ikke relevante eller direkte ulovlige at bruge i økologisk landbrug. Tilbage er 20 tiltag, som kan anvendes af såvel økologer som konventionelle landmænd.

Det er Videncentret for Landbrug, Økologi, der har set nærmere på

kataloget over virkemidler og vurderet deres relevans for økologer, og denne øvelse viser, at økologerne kan være med på det mest effektive tiltag – at udlægge græs og stoppe dræningen af organiske jorder, der anslås at kunne spare klimaet for 481.000 ton CO₂-ækvivalenter om året. Til gengæld må økologerne stå af på både nr. to, tre og fire på listen. De handler om produktion af biogas på basis af hhv. majs og rajsvingel, samt om at tilsætte nitrifikationshæmmere til handelsgødning. Biogasproduktion på afgrøder, der ikke selv kan fiksere deres kvælstof, er ikke relevant, argumenterer VFL Økologi.

På listen femteplads finder man bioforgasning af halm og tilbageførsel af biochar til jorden, og her kan økologerne igen være med. Tiltaget vurderes samlet at kunne spare 208.000 ton CO₂-ækvivalenter om

året, hvis det rulles ud over 100.000 ha.

Problematisk eller blot irrelevant

På listen over økologisk relevante tiltag finder man foruden ovennævnte bl.a. biogas af husdyrgødning, dyrkning af energipil, skovrejsning, flere efter- og mellemafgrøder og overdækning af gylletanke.

Et tiltag som forsuring af gylle i stalden kræver ifølge VFL mere udvikling, hvis økologer skal benytte det, men det er der også udsigt til med et treårigt GUDP-projekt om forsuring med mælkesyre bakterier.

Mere fedt i kvægfodringen og reduceret jordbehandling vurderes som problematiske i økologisk jordbrug.

Tiltag som lavere kvælstofnormer, flere bælglplanter i græsmarkerne samt afbrænding af mere halm vurderes som irrelevante for økologer,

Økologisk mulige klimatiltag

Top fem over klimatiltag, som økologer kan benytte uden at komme i karambolage med økologisk dyrkningspraksis og regler. Tiltagene er rangordnet efter hvor meget CO₂, de forventes at spare målt for landbruget som helhed.

Tiltag	Sparet CO ₂ , 1000 ton
Vedvarende græs på organogene jorder, ingen dræning	481
Termisk forgasning af halm	208
Biogas af 10 pct. af husdyrgylle	158
Vedvarende græs på højbund (ler)	146
Energipil sandjord	145

Kilde: Århus Universitet / LandbrugsInfo

der jo allerede har bælglplanter i græsmarkerne eller et generelt lavt N-input. Salg af halm til kraftvarmeverkerne ville betyde tab af både jordfrugtbarhed og næringsstoffer

fra bedrifterne.

Hvilke tiltag, politikerne konkret vælger at sætte i værk, er ikke besluttet på nuværende tidspunkt.

Bio-midler er det nye sort

Sværvægterne inden for sprøjtemiddelindustrien satser på mikrobiologien – men bio-midlerne kan være lige så giftige som dem, de skal erstatte

Udviklingen af biologiske bekæmpelsesmidler

BEKÆMPELSESMIDLER

AF KAREN MUNK NIELSEN

til erstatning for traditionelle sprøjtemidler står angiveligt over for et enormt gennembrud. Sådan udlægges i hvert fald det faktum, at de store kemigiganter kaster penge og kræfter ind på området.

Det er kendetegnende for den hidtidige udvikling og produktion, at den foregår i mindre firmaer, men nu rører de store for alvor på sig. Danske Novozymes og Monsanto er for

nylig gået i samarbejde på området, og også Bayer, BASF og Syngent investerer i dette marked, der er præget af høje vækstrater. Det varsler en massiv udvikling på området, vurderer forskellige medier, og det var også budskabet på Gartnerirådgivningens økologiske temadag om biologisk bekæmpelse i Billund i januar.

Det er stadig gift

For økologer kan det betyde adgang til en større vifte af bekæmpelsesmidler i fremtiden. Biologiske bekæmpelsesmidler bliver typisk også godkendt til økologisk brug, hvis Miljøstyrelsen har godkendt dem til konventionel brug, og de ikke er gensplejsede. Men biologiske midler er også giftige, og nogle endog meget giftige, pointerede den hollandske seniorrådgiver fra DLV Plant BV, Jos van Hamont, der på temadagen gjorde status over muligheder og begrænsninger i biologisk bekæmpelse.

Et eksempel på dette er insektmidlet Tracer (Conserve, Spinosad), som er udvundet af bakterien *Saccharopolyspora spinosa*. Ifølge en miljøvurdering er midlet 20 gange så giftigt i vandmiljøet som eksempelvis det nu udgåede konventionelle sprøjtemiddel Decis.

Det efterlader økologerne med nogle alvorlige overvejelser om, i hvilken grad man vil anvende de biologiske midler, der allerede findes, og de mange, der måske er på vej, konstaterede Jos van Hamont.

Listen er kort

Antallet af godkendte biologiske midler er pt. ikke lang, og skeptikere vurderer, at det bliver svært at udvikle effektive midler til friland. Biologiske bekæmpelsesmidler er ofte meget specifikke og virker bedst i kontrollerede miljøer som f.eks. væksthuse.

Årets løgavler

Peter Bay Knudsen, Skiftevær, løb ligesom sidste år med hæder og blomster, da årets løgavlere blev kåret i sidste uge

Vinderudbyttet var 30,3 ton pr. hektar, hvilket blev overgået af Axel Månsson, Brande med 31,1 t/ha, men takket være bedre sortering og kvalitet pressede Skiftevær sig lige akkurat i front i den økologiske del af konkurrencen.

Peter Bay Knudsen har dyrket løg i 10 år. I 2013 var arealet med løg

på 20 hektar fordelt på seks hektar røde, 13 hektar gule og én hektar skalotteløg.

- Vi har taget et nyt dyrknings-system i brug med fem rækker på 2,15 meter brede bede, hvor vi kan nedfælde gyllen præcist ved hjælp af GPS, forklarer Skifteværskær driftsleder Jesper Mortensen, som modtog prisen på Peter Bay Knudsens vegne.

De største udfordringer ved økologisk løgavl er ukrudt og gråskimmel. For at sikre et forspring i ukrudtsbekæmpelsen etableres marken med planteløg. De renses fire til seks gange og får en til to håndhakninger efter behov. Gråskimmelen viser sig først på lageret, og den eneste måde at forebygge på er ved omhyggelig driftsledelse og timing. Hvis vejrsigten lover ustadigt vejr, begynder man frilægning før tid.

Konkurrencen afslører i øvrigt den enorme forskel, der er på udbytter i

konventionelle og økologiske løg. Årets konventionelle løgavler vandt med et udbytte tæt på 80 t/ha, fremgår det af en pressemeddelelse fra L&F.

kmn@okologi.dk



Peter Bay Knudsen.



Udbud af 9 naturarealer til afgræsning

Naturstyrelsen Sønderjylland udbyder forpagtning af nedenstående græsarealer for en ca. 5-årig periode fra den 1. april 2014.

Arealerne er nævnt fra nord mod syd:

Revsø Skov nord for Sommersted: 5,8 ha.

Der medfølger 4,5 EBO-rettigheder og der bliver sat nyt hegn inden d. 1. maj 2014.

Rundemølle ved Genner: 3,5 ha.

Der kan søges om tilskud til pleje af græs- og naturarealer på ca. 3,3 ha.

Der er sat nyt hegn i 2013.

Årup Skov: Nørre Vasekær, syd for Aabenraa: 2,1 ha.

Arealet er delt i to folde. Der kan søges om tilskud til pleje af græs- og naturarealer på hele arealet. Der er sat nyt hegn i 2013.

Torp Plantage, vest for Røllum: 3,3 ha.

Der er sat nyt hegn i 2011. Væltede træer bliver fjernet.

Frøsløv Plantage, Frøsløv Lyngpolde Nord: 6,2 ha.

Der kan søges om tilskud til pleje af græs- og naturarealer på ca. 3,1 ha.

Der er sat nyt hegn i 2011.

Frøsløv Mose: 49 ha.

Arealet er delt i 6 folde. Der medfølger 29 EBO-rettigheder og der kan søges om tilskud til pleje af græs- og naturarealer på hele arealet. Der er sat nyt hegn i 2012.

Skodsbøl Skov: 3,2 ha.

Der medfølger 3 EBO-rettigheder.

Bøffelkobbøl ved Dybbøl: 0,3 ha.

Der medfølger 0,3 EBO-rettigheder

Sønderskoven på Als, Huholtengen: 2,0 ha.

Der kan søges om tilskud til pleje af græs- og naturarealer på hele arealet. Der bliver sat nyt hegn inden d. 1. maj 2014.

Arealerne skal afgræsses hvert år og drives i vedvarende græs uden brug af gødning og pesticider.

Tilbud på forpagtning af et eller flere arealer skal afgives på særlig tilbudsblanket for hvert areal og sendes i lukket kuvert mærket "Tilbud forpagtning".

Underskrevne tilbud skal være Naturstyrelsen Sønderjylland i hænde på adressen Felstedvej 14, 6300 Gråsten, senest torsdag den 20. februar 2014 kl. 14.00.

Tilbudsgivere er velkomne til at overvære åbning af tilbud samme sted, dato og tidspunkt. Naturstyrelsen Sønderjylland er frit stillet til at vælge mellem de afgivne tilbud eller forkaste dem alle.

Nærmere oplysninger inkl. tilbudsblanket og forpagtningskontrakter kan findes på hjemmesiden:

www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Statsskovene/SalgOgUdleje/ArealerUdleje eller ved henvendelse mellem kl. 9-16 til:

Naturstyrelsen Sønderjylland, Felstedvej 14, 6300 Gråsten på tlf. 72543579

MAD & MARKED

PÅ
MARKEDET



AF HELENE BIRK
EKSPORTCHEF I ORGANIC DENMARK

BIOFACH VENTER LIGE OM HJØRNET

Flere end 20 økologiske virksomheder drager i næste uge afsted til verdens største økologiske messe, BioFach i Nürnberg. Det kan de gøre med visheden om, at der fortsat er et stort potentiale for eksporten af danske øko-produkter.

Danske virksomheder eksporterede økologiske fødevarer for 1.166 mio. kroner i 2012, og øko-eksporten er således mere end firedoblet på syv år.

Hvis de nuværende vækstrater fortsætter, så når vi mere end en fordoblet øko-eksport på 2,5 mia. i 2020. I så fald rammer vi en del over den ellers ambitiøse, fælles målsætning med L&F på to mia.

Eksportpotentialet gælder ikke bare de nære markeder men også lande uden for EU, hvor de første økologiske virksomheder bl.a. er begyndt at eksportere varer til Kina og USA. Som bekendt har Arla været i gang med eksport af økologiske produkter til Kina siden juni 2013. Og senest er Fri-land og Thise mejeri også blevet certificeret til eksport af øko-varer til det kinesiske marked. Ardo er desuden startet op med en stor kunde i USA, der køber økologiske rødbeder, rodfrugtmiks og øko-ærter.

På BioFach vil ca. 45 procent af de besøgende også være fra lande uden for EU. Og mange af de deltagende virksomheder har allerede tidligere oplevet interesse fra indkøbere på disse markeder.

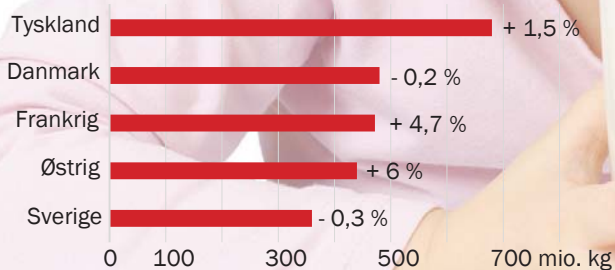
Organic Denmark har sendt BioFach-invitationer ud til over 100 indkøbere, og de to danske fællesstande fra Bio Aus Dänemark og ØL har ry for at præsentere interessante nye produkter og en mangfoldighed i sortimentet, som man ikke ser mange andre steder. Det har skabt stor interesse fra indkøberne, og det skal vi benytte os af.

I år har vi gjort en øget indsats for at styrke virksomhedernes messeforberedelse med bl.a. workshoppen 'Eksportparathed på messer'. En vigtig pointe herfra er, at man altid selv har et ansvar for, at en messedeltagelse bliver værdifuld via forberedelse og opfølgning – og ikke mindst klare, tydelige budskaber til indkøberne på messen.

Vi glæder os til en fantastisk BioFach 2014-deltagelse.

“ Hvis de nuværende vækstrater fortsætter, så når vi mere end en fordoblet øko-eksport på 2,5 mia. i 2020.

Indvejning af mælk i 2013



Kilde: Europæiske mejerier/Landbrug & Fødevarer - baseret på produktionstal fra årets ti første måneder.

Et minimalt fald i den danske indvejning af mælk opvejes mange gange af en øget produktion ude i Europa.

Foto: Colourbox

Mere mælk i Europa

Den danske indvejning af mælk ligger på status quo, mens økologerne ude i Europa skruer op for produktionen

MÆLK
AF JAKOB BRANDT

Sølle én mio. kg. Eller hvad der svarer til indvejningen på én enkelt mindre malkekvægsbedrift. Så lille er faldet i indvejningen af økologisk mælk i Danmark fra 2012 til 2013. Det svarer til et fald på 0,2 pct.

Trods de seneste ugers skrivelser om frygten for en kommende mangel på mælk, er der med andre ord tale om status quo i produktionen, og ifølge Ejvind Pedersen, seniorkonsulent Landbrug & Fødevarer, er der intet, der tyder på, at indvejningen vil falde i indeværende år.

Den 15. december var der 375 økologiske bedrifter med mælkeleverance i Danmark. Det er 16 færre end samme tidspunkt året før. Trods frafaldet, der

svarer til, at fire procent af økologerne sidste år satte prop i mælkeproduktionen, kunne mejerierne kun notere et marginalt fald i indvejningen fra 481 mio. kg til 480 mio. kg.

- Der er reelt status quo i indvejningen i Danmark, og vi kan se, at den enkelte mælkeproducent øger produktionen, men hvad der sker efter 2015, når kvoterne bliver givet fri, er det vanskeligt at forudsige, siger Ejvind Pedersen.

Der er grænse for væksten

Frem til 2007 havde de økologiske bedrifter gennemsnitligt den største indvejning, men de seneste år har strukturudviklingen bragt de konventionelle landbrug i teten, og i gennemsnit indvejer de årligt 89 ton mælk mere end den økologiske nabo, og gabet vokser år for år.

Flere i branchen peger dog på, at mange økologiske bedrifter har nået en størrelse, hvor kravet om en effektiv jordarbrøndering sætter en naturlig grænse for, hvor meget de kan vokse, og ifølge Ejvind Pedersen er det vanskeligt at vurdere, hvor stor effekt det får.

Efter hans vurdering er der næppe tvivl

om, at de seneste års tendens fortsætter. Det vil sige, at i takt med at enkelte økologer sætter køerne ud eller lægger tilbage til konventionel drift, vil de tilbageblevne øge produktionen tilsvarende, så han tror ikke på, at decideret mælkeangel bliver et påtrængende tema i 2014.

Frankrig bider Danmark i haserne

Set på europæisk plan er der ikke grund til den store bekymring for den økologiske mejeriproduktion, som ifølge Ejvind Pedersen er i fremgang på de vigtigste markeder.

På baggrund af produktionstal fra de første 10 måneder af 2013 har han beregnet den omtrentlige årsproduktion i de europæiske lande. Tyskland topper listen med 680 mio. ton. Det svarer til en vækst på 1,5 procent i forhold til året før, mens det tyske salg af øko-mælk sidste år gik frem med seks pct.

Med en vækst på 4,7 pct. lander den franske indvejning på ca. 472 mio. ton, og ifølge Ejvind Pedersen truer Frankrig dermed Danmarks position som Europas næststørste producent af økologisk mælk.

Optimismen er tilbage i ØGT

ØGT kom ud af et turbulent år med et lille minus og retter nu blikket mod nye forretningsområder

FOODSERVICE

AF JAKOB BRANDT

Trods sejr i den langvarige retssag mod Københavns Kommune, som uretmæssigt havde opsagt en kontrakt med Økologisk Grønne Torv ApS (ØGT), trak sagen dybe spor i regnskabet hos Farum-grossisten, som kom ud af det seneste regnskabsår med et lille minus på 150.000 kr.

- Vi har kæmpet en meget hård kamp. Den strakte sig over et helt år, hvor vi reelt var handlingslammede, fordi vi intet kunne foretage os, før retssagen og det efterfølgende spørgsmål om størrelsen på erstatningen var afgjort, siger grossist Lone Reumert.

Københavns Kommune opsagde aftalen 11. juli 2012, og først et halvt år senere fik ØGT medhold i byretten, som fastslog, at fyringen var ulovlig. Set i lyset af den kraftige nedgang i omsætningen, som ØGT

oplevede i kølvandet på opsigelsen, er det ikke uden en vis stolthed, at Lone Reumert stadig kan præstere et regnskab med en positiv egenkapital.

Men hele forløbet har lært hende, at det er farligt at være meget afhængig af én enkelt storkunde. Derfor vil ØGT fremover forsøge at sprede sine aktiviteter til nye områder.

- Vi har fået optimismen tilbage, men vi er nødt til at prøve at sigte lidt bredere, så vi vil til at levere til flere kantiner, restauranter og caféer, siger Lone Reumert.

Farvel til mange ansatte

Alt tegnede ellers lyst, da ØGT i november 2011 indgik sin hidtil største aftale om levering af økologisk mad til flere end 500 af de mindste institutionskøkkener i København.

Lone Reumert ansatte nye chauffører og lagerarbejdere, og medarbejderstaben var vokset til over 30, da kommunen sagde stop på grund af klager fra nogle af institutionerne.

Under retssagen var ØGT tvunget til at drosle kraftigt ned for aktiviteterne, og i dag er der kun 13 ansatte tilbage.

- Det har været en benhård kamp at komme tilbage på benene igen,

siger den sjællandske grossist, som reelt var tvunget til at indgå et forlig med Københavns Kommune.

Penge til loyale leverandører

Med afsæt i dommen fra Københavns Byret udarbejdede ØGT et større erstatningskrav for tabt indtjening, men under hele retssagen havde ØGT trukket på kreditten hos korpset af loyale underleverandører. De skulle de have deres penge hurtigst muligt.

Derfor kunne Lone Reumert ikke acceptere udsigten til en ny langvarig retssag om størrelsen af erstatningen og en mulig anke, så hun valgte i juli sidste år at indgå et forlig med kommunen. Som led i forliget har parterne aftalt, at de ikke må omtale indholdet af aftalen, og i ØGT har man nu valgt at kigge fremad.

- Vores navn er blevet rensset, dommen var klokkeklar, og vi er klar til at fortsætte vores udvikling med at gøre det, vi er bedst til, nemlig; at levere dejlige økologiske varer af en høj kvalitet, siger Lone Reumert til Økologi & Erhverv.

Hun lægger ikke skjul på, at det gjorde ondt at vinke farvel til de mange ansatte og en væsentlig bid af omsætningen, men ØGT har tidli-

gere vist en sejlvet evne til at rejse sig efter modgang. Den har der været brug for.

Økologien er spil

Mens økologiske grossister som Grøn Fokus og Solhjulet i løbet af de seneste år er blevet opkøbt af større konventionelle grossister, er Lone Reumert indstillet på at kæmpe videre. Hun advarer i den forbindelse om, at der efterhånden ikke er mange små, økologiske specialgrossister tilbage.

- De store cateringgrossister har taget økologien til sig, så vores marked bliver sværere og sværere. Hvis vi, der er tilbage, bliver kørt over af de store cateringgrossister, vil det sætte økologien år tilbage. De store har ikke den stor bredde eller dybde i deres sortiment, som vi har, og det vil bremse køkkenerne i forhold til, hvor hurtigt de ville kunne opnå høje økologiprocenter, lyder meldingen fra Farum.

Efter Lone Reumerts vurdering har branchen fortsat behov for mere ideologisk prægede grossister, som tænker mere på at bære økologien frem end at præstere en solid bundlinje.

Juristen moser din børnemad

Christina Hansen har indrettet et køkken under villaen i Gentofte. Her producerer hun glutenfri, økologisk babymos, som hun leverer lige til kundens dør, vuggestuen eller arbejdsplads

IVÆRKSÆTTER

AF JAKOB BRANDT

Københavns babyer har fået en ny madmor i skikkelse af den tidligere erhvervsjurist Christina Hansen. Efter ti år som karrier Kvinde etablerede hun firmaet Smily Rainbow Organics ApS, som har specialiseret sig i produktion og udbringning af frisklavet, glutenfri babymos.

Torsdag i denne uge leverede hun de første plastikbøtter med mos, som hun selv har lavet i et nyindrettet køkken under villaen i Gentofte. Hun er overbevist om, at hun har fundet en levedygtig niche, som tilbyder et attraktivt alternativ til den industrielle fremstillede babymad, som er præpareret, så den kan holde sig helt op til to år.

- I modsætning til industrielt forarbejdet babybad, som ofte er tilsat vand, bager jeg primært frugten og grønsagerne og fjerner altså vandet fra produktet. Det er en tidskærvende proces at bage babymaden, men det giver et mere koncentreret næringsindhold og en dejlig sød smag, forklarer Christina Hansen.

Mad i mange farver

Firmanavnet Smily Rainbow bygger på en grundide om, at babyer skal spise råvarer i alle regnbuens farver.

- Hvis man hver dag giver sin baby mad fra alle fem farvegrupper, er man med til at sikre, at barnet får de næringsstoffer, det har brug for. Hver farve indeholder forskellige vitaminer, mineraler og antioxidanter, så den bedste måde at sikre, at din baby får alle de næringsstoffer, den har brug for, er at servere en bred vifte af farverige frugter og grøntsager i måltiderne, siger Christina Hansen.

I øjeblikket er alle produkter vegetariske, men det er planen at lancere babymad med kylling og fisk.

Nyt perspektiv på livet

Christina Hansen er selv mor til to børn på seks og otte år, og det var fødslen af sønnen Thomas, som er autist, der i 2005 blev startskuddet



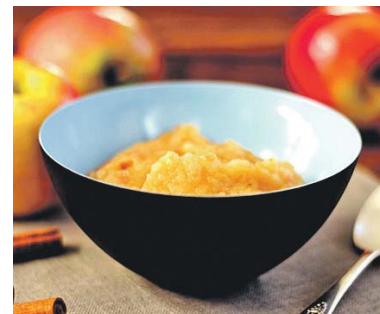
Tidligere skattejurist Christina Hansen har skiftet Karnovs lovsamling ud med kagebøger og åbnede i sidste uge landets først dinner transportable, som leverer hjemmelavet, økologisk babymos direkte til døren til hovedstadsområdetets yngste borgere.

til hendes markante karriereskift. I 2009 opgav hun sit job som jurist for helt at hellige sig arbejdet med sensorik og småbørnsudvikling.

Det stimulerede iværksættergenet hos Christina Hansen, som i første omgang selv varetager alle opgaver i det nystartede firma, hvor hun har afsat én dag om ugen til markedsføring.

På vej med grødserie

I løbet af nogle uger introducerer Christina Hansen sin egen glutenfri



grødserie med såkaldte superfrugter, som kan leveres til hele landet via Post Danmark. Hun er også på vej med en glutenfri melserie, og går det, som hun håber, kan hun allerede ansætte den første medarbejder i år.

Alle Smily Rainbows produkter er glutenfri og er hverken tilsat salt, modificeret stivelse, sukker, kunstige smagsstoffer, farver, konserveringsmidler eller vitaminer. Bøtterne med 150 g mos kan holde sig fem dage i køleskab og koster 20-25 kr. pr. stk.



Mere økologi i 7-Eleven

KIOSK: Afskaffelsen af lukkeloven har sat hele kiosksektoren under pres, og i bestræbelserne på at blive mere attraktiv for kunderne arbejder convenience-kæden 7-Eleven nu på at få mere økologi i sortimentet. I den forbindelse har en gruppe producenter været på besøg for at vise deres sortiment, og alt tyder på, at der i fremtiden vil dukke flere Ø-mærker op i de 190 danske butikker i den multinationale kæde, som hidtil ikke har gjort meget ud af økologien.

Thise-mælk til Kina

EKSPORT: Thise Mejeri har fået sin første kinesiske ordre. Den 18. februar sejler Thise Mejeri et par containere med langtidsholdbar økologisk mælk af sted mod Asien.

Det er to års forarbejde, der har gjort direktør Poul Pedersen fra Thise Mejeri sikker på, at Kina-eventyret er en god idé.

- Kineserne higer efter uforurennet mælk efter de mange store mælkeskandaler i landet, siger han til DR Midt & Vest.

Hancocks brygmester inspireret af Thise

ØL: Hidtil har Salling på den økologiske front været mest kendt for mejerivarer fra Thise, men nu får Vesterhavskosten og drikkemælken selskab af økologisk øl fra Hancock Bryggerierne.

- Det er en idé, vi fik sidste sommer. Vi har jo set Thise Mejeri, der har succes med deres økologiske produkter, siger Peter Strange Nielsen, der er direktør for Hancock til Skive Folkeblad. Hvornår den økologiske øl er på gaden, ved han endnu ikke. I øjeblikket er stregkoden og etiketten til godkendelse hos Dansk Retursystem.

Sølvgrøn fra Per Grupe

KORN: Kornavl Per Grupe fra Mørdrupgård er i færd med at teste en gammel havresort, som han kalder Sølvgrøn. Han har fået valset 20 t til havregryn, og hvis grynene falder i kundernes smag, vil Per Grupe begynde at dyrke Sølvgrøn i større skala.

Øko-messe i Moskva

EKSPORT: Hidtil har økologi ikke fyldt meget i russisk dagligvarehandel, men der kommer en ny åbning til det russiske marked, når messen for naturprodukter EcoCityExpo 2014 bliver afviklet i Moskva 18.-20. april. Messen er åben for både producenter, indkøbere og forbrugere, og ifølge Organic-Market.info udgør økologiske føde- og drikkevarer messens største udstilling. Messen blev afholdt første gang sidste år, hvor den tiltrak 97 firmaer fra 24 lande.

Kinesere til Danmark

EKSPORT: Umiddelbart efter BioFach rejser en kinesisk forretningsdelegation til Danmark for at se, hvad dansk økologi kan byde på. Ud over tal og statistikker om produktion og salg får de kinesiske gæster korte præsentationer af markante producenter som Thise Mejeri, Skærtøft Mølle, Arla Foods, Friland samt babyproducenten Lovemade. Det bliver fulgt op med gårdbesøg og besøg hos Meyers Deli, Knuthenlund Gods på Lolland og grossisten Grøn Fokus i Slagelse, så kineserne rejser hjem med et ganske bredt indtryk af dansk økologi.

Find vej til Sverige

Flere og flere danske producenter retter i disse år blikket mod det svenske marked, og eksportafdelingen under Økologisk Landsforening, Organic Denmark Export, er nu parat med en workshop, som skal gøre det nemmere for dansk økologi at finde vej over Øresund. Det skal ske ved at matche producenter med relevante distributører og agenter. Deltagerne får desuden en vejledning i de specifikke krav, som skal opfyldes for at blive Krav-certificeret, og hvordan de opnår den bedste kontrakt med en kæde. Som led i workshoppen bliver der arrangeret en inspirationstur til Sverige.

Sigter du syd for grænsen

EKSPORT: I øjeblikket er der pæn vækst i omsætningen af økologiske fødevarer i både Tyskland og Benelux-landene. Producenter med eksportambitioner til de lande kan få en grundig indføring i de pågældende markeder ved to særskilte arrangementer. Det er Organic Export Academy, som giver et markedsoverblik over de tyske og hollandske kæder og grossister. Datoerne ligger endnu ikke fast for de to workshops, som begge består af en teoretisk og en inspirationstur til de pågældende lande.

Unikt dansk kaffekoncept satser globalt

Det danske verdenspatent Grower's Cup bruger BioFach som springbræt til kaffeelskere i hele verden

EKSPORT

AF JAKOB BRANDT

Alle bør have adgang til en kop friskbrygget økologisk kvalitetskaffe, uanset hvor de opholder sig. Det er filosofien bag Grower's Cup, som har udviklet en verdenspatenteret 'kaffebryggerpose', som tilsat kogende vand i løbet af 2-4 minutter kan tilbyde to kopper friskbrygget specialkaffe til folk på rejse, til mødet eller alle andre steder, hvor kaffetørsten melder sig.

I Danmark har det gennem tre år været muligt at købe en tidligere udgave af produkter fra det lille fynske firma med base ved Strib, men før jul blev Grower's Cup relanceret i et forbedret og mere brugervenligt design, som nu er klar til at erobre hjerterne hos kaffeelskere i Europa og USA.

Kaffe er en af verdens mest efterspurte drikke, og når tre sælgere fra Strib i næste uge drager til BioFach, er det først og fremmest for at få en fornemmelse af potentialet på det europæiske marked.

Med på standen er Jens Gundtoft, som er salgsmanager for USA og store dele af det europæiske marked.

- BioFach er det ideelle sted for os. Vi ved, at tyskerne fokuserer meget på pris, og det tyske marked kræver masser af investeringer og tålmodighed. Så vi vil bruge det første år til at stikke en finger i jorden og se, hvad der kommer til os. Næste år kan vi så gå mere målrettet efter specifikke kunder, siger Jens Gundtoft.

Økologi og fairtrade

- En af vores udfordringer er, at vi skal kæmpe mod indgroede kaffevaner - ikke mindst på hjemmemar-

kedet, hvor kaffedrikkerne er meget konservative.

Firmaet satser derfor primært på eksport, og for Grover's Cup er det afgørende at blive kendt for kvalitet.

- Vi vil sælge kaffe med rygrad og en masse historie. Derfor er det naturligt at vælge økologisk kaffe. Vi vil gerne skabe transparens, og på poserne kan man se, hvem der har dyrket kaffen, og ved at handle med fairtrade-certificerede kaffebønder sikrer vi, at producenten får en ordentlig pris for kaffen.

I modsætning til de store kaffeproducenter, som tilstræber at blande kaffebønnerne, så de opnår nøjagtig samme smag hver gang, varierer smagen mere hos Grower's Cup.

- Vores skal smage godt hver gang, men ikke ens, siger Jens Gundtoft, som mener, at alt for mange undertrykker behovet for kvalitetskaffe og lader sig spise af med dårlige alternativer i form af pulverkaffe med masser af tilsætningsstoffer.

Sigter mod bred målgruppe

I produktets første tre leveår blev kunderne primært søgt i 'outdoor-segmentet', dvs. blandt de mange mennesker, som dyrker forskellige udendørs aktiviteter, hvor en kop friskmalet kaffe kan være i høj kurs.

I dag sigter firmaets sælgere mere mod dagligvarehandlen og B2B-kunder, og den typiske køber tilhører de yngre generationer, som går mere op i nytænkning.

- Vi sigter meget bredt mod gruppen af bevidste forbrugere, som har taget det valg, at de ikke ønsker at gå på kompromis

Lang udviklingsproces

Ideen til Grower's Cup opstod tilba-



Ulrik Skovgaard Rasmussen og Jens Gundtoft håber, at Grower's Cup vil få hele verden som legeplads.

ge i 2003, da en kaffehungrende Ulrik Skovgaard Rasmussen var løbet tør for kaffefiltre. Han forsøgte sig med ringe held med at hælde kaffe i en tepose. Gennem de følgende år arbejdede han med at videreudvikle konceptet, som første gang blev lanceret for fire år siden.

Idemanden arbejdede en periode som innovatør og forretningsudvikler hos tyggegummigiganten Dandy, og sammen med den tidligere 'tyggegummikonge', Holger Bagger-Sørensen, ejer han i dag hovedparten af aktierne i det fynske kaffefirma.

Og i Strib drømmer de nu om at gøre Grower's Cup til en lige så stor succes som Stimorol og Dandy.

- Vi er ikke Starbucks endnu, men muligheden for, at vi kan få hele verden som legeplads, er ret stor, siger Jens Gundtoft.

Lufthavnen i Kastrup er et godt eksempel på en kunde. Grower's Cup sælger ca. 500 poser om ugen til passagerer, som ikke vil nøjes med den normale flykaffe.

Coffebrewer Nordic A/S

► Hovedaktionærerne i firmaet bag Grower's Cup er Holger Bagger-Sørensen og idemanden Ulrik Skovgaard Rasmussen.

► Sidstnævnte bor på et landbrug ved Strib på Fyn, hvor der ud over kafferisteri er indrettet kontor, produktion, lager og conferencefaciliteter.

► Omsætning i 2013: 6 mio. kr.

► Ansatte: 10

► Eksportandel: 90 pct.



Grower's Cup er forsynet med et specialudviklet kaffefilter med 18 gram malet kaffe.

Med Grower's Cup kan du lave frisk kaffe, uanset hvor du er. Konceptet henvender sig til folk, som ikke vil nøjes med diverse former for frysetørret pulverkaffe.

En pose med to kopper koster typisk en ti'er på det danske marked.

Klædt på til BioFach

Eksportskolen har skærpet de danske eksportvirksomheders fokus på at pirre indkøbernes nysgerrighed, når det går løs på BioFach i næste uge

EKSPORT

AF JAKOB BRANDT

I disse dage sætter et større hold danske øko-producenter kurs mod BioFach, hvor de skal skaffe nogle af de kontakter som kan sikre, at økologieksperten fortsætter med tocifrede vækstrater.

Efter en vækst på 12 procent i forhold til året før udgjorde den danske eksport i 2012 knap 1,2 mia. kr. Økologisk Landsforening forventer en fortsat årlig vækst på 10 pct. Holder den prognose stik, vil økologien i 2020 hente 2,5 mia. kr. til landet.

For at nå det mål, er det nødvendigt at få en krog i flest mulige af de mange internationale indkøbere, som i næste uge gæster Nürnberg, og i år er flere af udstillerne ekstra godt klædt på til at skabe opmærksomhed om deres produkter, vurderer Helene Birk, eksportchef i Økologisk Landsforening.

Dermed sigter hun til, at flere virksomheder det seneste år har fulgt kurserne på Organic Denmark Export Academy, som så sent som 29. januar arrangerede et stort trendseminar på Aros i Aarhus.

Innovation og kvalitet

De forskellige kurser i eksportparathed har forsynet deltagerne med en værktøjskasse, som skal hjælpe nye eksportører til Danmark.

Erfaringerne viser, at en grundig research af aktørerne på de marke-

der, man gerne vil ind på, er en genvej til succes.

- Når først man er på messen, handler det om at pirre og fastholde indkøbernes nysgerrighed. Det gør man ved at stille åbne spørgsmål og fortælle interessante historier om sine produkter, siger Helene Birk.

Hun anbefaler virksomhederne at præsentere Danmark som et økologisk forgangland, der især er kendt for innovation og høj kvalitet.

- Vi skal slå på vores mange års erfaring med at udvikle spændende koncepter.

Positionen skal forsvares

Også hos Bio Aus Dänemark er der flere gengangere fra tidligere messer.

- Jeg har ni udstillere med egne stande plus tre virksomheder, som benytter standen til at holde møder med kunder, siger Malene Aaris, Bio Aus Dänemark.

Som det også har været tilfældet for Økologisk Landsforening har hendes forberedelser af årets messe været præget af forringede muligheder for at få tilskud til BioFach-deltagelsen.

Af samme grund har hun været nødt til at skruer lidt ned for annonceringen, men hun er tryk ved, at det tætte samarbejde med de ansatte på den danske ambassade i Berlin vil bidrage til at promovere det danske eksportfremstød over for de udenlandske indkøbere.

- Vi skal til Nürnberg for at forsvare vores position, siger Malene Aaris.

Deltag i Organic Night

Både Bio Aus Dänemark og Organic Denmark ser spændende perspektiver i at forene kræfterne om én stor fællesstand i 2015

Gennem mange år har de danske udstillere på BioFach været fordelt på to fællesstande. Én som er organiseret af Bio Aus Dänemark med Malene Aaris i spidsen, og en anden som Organic Denmark står for i samarbejde med Landbrug & Fødevarer.

Men nye tider er måske på vej, og 2014-udgaven af BioFach er måske sidste gang, at de danske udstillere står i hver sin hal på messen i Nürnberg. Arrangørerne overvejer, om det er en fordel at indgå et samarbejde og lade de to stande smelte sammen

til én stor fællesstand. På den måde vil dansk økologi få en endnu mere tydelig profil.

Når de danske udstillere lukker deres stande torsdag d. 13. februar, er de og andre danske øko-producenter, som har taget turen til Nürnberg, inviteret til Organic Night. Den bliver afholdt på restauranten Küche im Keller.

Her skal de diskutere fordele og udfordringer ved at etablere én fælles eksportplatform, og meldingerne fra mødet bliver formentlig afgørende for, om tomlen vender op eller ned for en fællesstand i 2015.

Både eksportchefen i Økologisk Landsforening, som står i spidsen for Organic Denmark, og Malene Aaris fornemmer umiddelbart, at der er stor interesse for en fælles stand blandt virksomhederne.



Direktør Amarjit Sahota fra Organic Monitor opfordrer danske producenter til at satse på økologi+ til de nære og mere veludviklede økoogimarkeder.

Organic Monitor: Glem alt om Asien

EKSPORT

TEKST OG FOTO: JAKOB BRANDT

- Drop Asien og dyrk de lokale markeder.

Helt så direkte blev det ikke formuleret, men der var ingen tvivl om et af hovedbudskaberne til de økologiske producenter, som deltog i Økologisk Landsforenings trendseminar på Aros i Aarhus.

Foreningen havde inviteret Amarjit Sahota, direktør for Organic Monitor, til at spotte de mest oplagte markedsåbninger for dansk økologi uden for landets grænser.

Og meldingen var ikke til at tage fejl af. Med mindre man hedder Arla Foods eller Danish Crown, og kan trække på et stort salgssapparat, står arbejdet med at finde vej til de økologiske forbrugere i Asien sjældent mål med udbyttet.

Organic Monitor har fulgt udviklingen på det globale økologimarked gennem mange år, og efter Amarjit Sahotas vurdering er der ingen grund til, at de mange, i global målestok, relativt små danske producenter bruger en masse krudt på at bearbejde fjerne asiatiske markeder, når der er mere attraktive alternativer lige uden for døren.

Mange barrierer

Han sætter vurderingen i perspektiv med tal, som overraskede flere af tilhørerne.

- I 2012 svarede detailomsætningen af økologi i hele Asien nogenlunde til den danske omsætning af økologi.

Mens Asien spiller en væsentlig rolle som råvareproducent er, salget af økologiske varer meget begrænset, oplyser Amarjit Sahota. Han anslår, at over 90 procent af Asiens økologiske råvarer bliver eksporteret til kunder i Europa eller Nordamerika, og i 2012 aftog hele Asien kun for 4 mio. kr. dansk økologi.

- Alle vil til Asien. De aner ikke, hvor mange barrierer der er i forhold til kulturforskelle, sprog, mærkning og forskellige forventninger, og hvis man vil ind i Asien, handler det meget om at have de rigtige forbindelser, fastslår Amarjit Sahota.

Stort arbejde for ingenting

Kristian Lauridsen fra Food Solutions ApS nikker genkendende til det billede, som Organic Monitor tegner. - Vi har tidligere været i kontakt med flere asiatiske indkøbere, som var interesserede i vores produkter. Vi brugte rigtig meget tid på dem, men det førte aldrig til noget, siger Kristian Lauridsen, som i dag fokuserer på de nære markeder.

I dag følger han Sahotas råd om at droppe de potentielt største markeder og retter hovedparten af eksportarbejdet mod de mere modne markeder, hvor forbruget per indbygger er højest.

- Størrelsen af det asiatiske marked er så lille, at man bør overveje,

om ikke det er mere interessant at sigte mod nærmærkede som Sverige og Tyskland. Tyskland er verdens næststørste marked efter USA, mens det svenske økologimarked i 2012 omsatte for fem gange så meget som det kinesiske, underbygger Amarjit Sahotas sit råd til de danske producenter.

Økologi plus noget mere

- Det er ikke længere så nemt at komme ind på eksportmarkederne, som det var for bare fem år siden, siger Amarjit Sahota.

Hvor det tidligere var nok, at en vare var økologisk, er økologien blevet så mainstream, at det ofte er nødvendigt at udvikle produkter med flere kvaliteter.

- I USA er der genmodificerede ingredienser i 70 procent af alle forarbejdede fødevarer, og GMO-debatten fylder rigtig meget, så det er en stor fordel at lancere produkter med non-GMO-mærkning.

Den tendens forstærkes af, at det i højere grad end tidligere er forbrugerne, som dikterer, hvad de vil have. Det kan være økologi + sundhed eller glutenfri økologi eller økologi parret med fairtrade.

For at tilfredsstille de behov laver flere og flere certificeringsordninger deres egne undermærker, som lever op til nogle af de krav.

- Det kan I ikke gøre i Danmark, fordi I har et statskontrolleret mærke, siger Amarjit Sahota.

Netbutik skaber nyt liv i Alken

Samarbejde mellem Osuma.dk og pionér-butik i Alken viser en ny måde at organisere dagligvarehandlen på i små landsbyer, som har mistet den lokale købmand

NETHANDEL

AF JAKOB BRANDT

- Er der nogen af jer, der har forstand på kasseapparatet? Den siger taste-føj!

Det er fredag eftermiddag. Kloken er et par minutter over fire, og de første kunder er netop trådt ind hos Købmanden i Alken for at hente de varer, som de kan bestille helt frem til samme dag inden kl. 10.

Landsbyens nye dagligvarebutik åbnede 19. september sidste år. Bag butikken står en gruppe frivillige fra Alken og nærmeste omegn. Varerne i butikken bliver leveret af online-supermarkedet Osuma.dk.

Helle Petersen har købmandsvagten i dag. Hun har knap åbnet for dagens første kunder, før hun stormer ud af døren for at få teknisk assistance hos et par Alken-borgere, som står ude foran butikken og sludrer. Fælles for dem alle er, at de er involveret i driften af byens nye butik og sociale midtpunkt.

Selv om butikken åbnede i efteråret, er der stadig rutiner, som ikke sidder helt fast hos de mange frivillige, som typisk har et par butiksvagter i løbet af en måned, men alle, som avisen møder, taler i meget positive vendinger om butikken.

- Det er super super godt, at vi har fået vores egen butik og et sted, hvor vi kan møde hinanden. Man skal lige ind i vanen med at købe over nettet, en så sparer vi en tur på 7-8 km til den nærmeste købmand, siger Mai-Britt Ravn.

Hun bor klos op ad butikken, og det er få dage, hun ikke lige slår et smut forbi butikkens café-hjørne.

Liv i Landsbyen

Da Spar-købmanden i Alken lukkede for knap tre år siden, forsøgte lokale borgere forgæves at rejse to mio. kr., så de kunne overtage butikken. I den forbindelse etablerede de foreningen 'Liv i landsbyen', som før nytår modtog Skanderborg Kommunes landsbypris.

Foreningen kæmper blandt andet for at bevare den lokale skole og for at sikre, at toget mellem Silkeborg og Århus bliver ved med at stoppe i landsbyen. Foreningens mest markante resultat er dog købmandsbutikken, som de har indrettet ved fælles hjælp i den gamle garage ved Alken Mejeri, der gennem mange år har fungeret som landsbyens forsamlingshus.

Alt skulle være økologisk

- I begyndelsen var det tanken i købmandsgruppen, at alle varer skulle være økologiske, men det var vi nødt til at gå fra, da butikken skulle være for alle, siger Peter Gregersen, som var tovholder på selve byggeriet af butikken.

Det var blandt andet hans ide at bygge den masseovn, som opvarmer butikken og det tilhørende mødelokale, som byens borgere kan booke til diverse aktiviteter.

Denne fredag mellemlander mange Alken-borgere foran masseovens varme til en kop kaffe og en sludder om stort og småt. Alle er enige om, at



Borgerne i Alken har skabt egen butik, som sikrer dem adgang til et kæmpe sortiment af økologi, og i tilgift har cafe-bordene

butikken er noget af det bedste, der er sket i Alken i mange år.

- Tidligere var der flere huse til salg, og mange oplevede byen som helt død og forladt, siger Peter Gregersen.

Nu sikrer butikkens åbne glasfacade, at borgerne altid kan se, at der er liv i butikken sidst på eftermiddagen, når kunderne kommer for at hente deres varer.

Langt foran budgettet

En af de store fordele ved Alken-modellen er, at butikken slipper for

at have en masse varer på lager. På den måde undgås det spild, som ellers æder en stor bid af indtjeningen i dagligvarehandlen.

Der var budgetteret med, at butikken ville omsætte for ca. 50.000 kr. om måneden, men tallet ligger allerede på det dobbelte, og det stiger måned for måned.

Kort om butikken

► Den nye købmandsbutik er indrettet i en gamle garage, som hører til Mejeriet, der i mange år har fungeret som Alkens forsamlingshus.

► Bortset fra enkelte varer fra lokale producenter leverer Osuma.dk alle varerne via samarbejdet med Kvickly Ry. Det giver kunderne adgang til 6500 varer og et økologisk sortiment på over 600 varer.

► Osuma giver 7 pct. af omsætningen til driften af butikken.

► Fragten er gratis, og der er intet krav om et mindstekøb. En kunde har fået leveret en enkelt lakridspibe.

► Hos Osuma.dk er der i gennemsnittet økologi i 14 pct. af alle bestillinger. I Alken er tallet 38 pct.



Peter Gregersen tjekker kassen med varer fra Osuma.dk., som må finde sig i at få et net konventionelle avocadoer retur. Han havde bestilt økologiske.



Kunderne hos Købmanden i Alken køber i gennemsnit for 650 kr. og økologi-procenten er mere end dobbelt så høj som landsgennemsnittet.



foran butikkens masseovn på kort tid udviklet sig til byens vigtigste mødested.

Stor interesse for Alken-modellen

Osuma.dk er blevet kontaktet af flere landbyer, som ønsker at etablere en netbaseret landhandel i stil med den, borgerne har skabt i Alken

NETHANDEL
AF JAKOB BRANDT

Det var reelt lidt af en tilfældighed, som førte til samarbejdet mellem Alken og Osuma.dk.

Købmandsgruppen fra Alken havde i første omgang henvendt sig til Kvickly i Ry for at høre om mulighederne for at lave et samarbejde, der kunne sikre landbyen dagligvarer. Uddeleren i Ry troede dog ikke på ideen, men da Osuma-direktør Jesper Elkjær hørte om udfordringerne i Alken, øjnede han en mulighed for en alternativ måde at organisere nethandlen på.

Efter nogle få møder blev han enig med Alken-borgerne om et koncept, hvor de skulle indrette en butik med de nødvendige lager- og kølefaciliteter, mens Osuma.dk forpligtede sig til at levere færdigpakke kasser med kundernes varer, uden beta-

ling af fragt og uden et mindstekrav til størrelsen af det enkelte indkøb.

En god forretning for alle

Efter fire måneder har ca. halvdelen af borgerne taget konceptet til sig, og butikken må beskrives som en succes for alle parter.

- Vi omsætter for fire gange så meget, som jeg havde budgetteret med, og faktisk tjener vi lidt mere på varerne end ved salget til vores almindelige kunder, fordi vi sparer mange penge på distributionen, siger Jesper Elkjær.

På en typisk dag modtager Osuma.dk 30 bestillinger fra Alken. En gennemsnitsbestilling ligger på 480 kr. Det vil sige, at Osuma DKs chauffør lægger varer af for 14-15.000 kr. i Alken. For at nå det samme beløb ved salg til private kunder, der får leveret varerne til døren, skal han tilbringe en del tid bag rattet.

Han håber derfor, at der er basis for at etablere lignende butikker i andre lokalsamfund, som har mistet deres købmand.

Mange holder øje med Alken

- Jeg er blevet kontaktet af ca. 15 landsbyer, som er interesserede i en lignende butik, men det kan være farligt at tro, at det kan lade sig gøre i alle landsbyer, med mindre de er lige så committede som borgerne i

Alken, siger Jesper Elkjær.

Hidtil har han givet lidt henholdende svar til de landsbyer, som har efterlyst en 'digital landhandel'.

- Alken er et pilotprojekt, og vi har aftalt, at vi skal evaluere det efter et halvt år, siger direktøren for den hastigt voksende netbutik, som er ejet af Kvickly i henholdsvis Middelfart og Ry med 50 procent til hver.

Nethandel er fremtiden

Selv om nethandlen med fødevarer er gået væsentligt langsommere, end Jesper Elkjær forventede, da han var med til at grundlægge Osuma.dk, er han overbevist, om at nethandlen vil vinde frem i de kommende år.

- De nye generationer er vant til at handle på nettet, som ikke mindst er en gave af den anden verden til børnefamilierne.

Han betragter de prisbillige discountmarkeder, som ligger tæt på, hvor de fleste mennesker færdes, som den største udfordring.

- Især når det gælder de ferske varer, er der også fortsat en del forbrugere, som tvivler på, om varen er i orden, hvis de køber den over nettet.

Men ifølge Jesper Elkjær er den frygt helt ubegrundet.

- Nethandel med fødevarer er et vanskeligt marked, og du er ikke ret længe i den her branche, hvis ikke du lever den rigtige kvalitet hver gang.

Det er svært at tjene penge på nethandel

Kun englænderne køber mere over nettet end danskerne, men det er stadig under én procent af de danske fødevarer, som bliver handlet online

Der findes ingen samlet opgørelse over netsalget, men i branchen er der bred enighed om, at salget ligger et stykke under en mia. kr. af et samlet dagligvaremarked, som for længst har rundet 100 mia. kr.

Det har vist sig vanskeligere end forventet at sælge fødevarer over nettet i Danmark. Forbrugere er især tilbageholdende med at købe letfordærlige varer via nettet, oplyser nethandelsens brancheforening FDIH, og indtil videre har de største aktører på dagligvareområdet ikke for alvor satset på at nå kunderne via onlinesalg.

Således har ingen af kæderne under Dansk Supermarked endnu meldt sig på banen.

- Vi følger markedet tæt, men det er endnu ikke aktuelt at sælge fødevarer online. Hvis vi skal ind på markedet som en stor spiller, skal vi kunne levere i hele landet, og det er ikke profitabelt, siger Per Bank, koncernchef i Dansk Supermarked til Jyllands-Posten.

Af Dansk Handelsblad fremgår det, at fire mindre netkøbmænd lukkede eller blev solgt i 2013, og kigger man på driften af de største netsupermarkeder i Danmark, er de alle kendetegnet ved en ringe indtjeningsevne.

Super.best.dk er det eneste netsupermarked med landsdækkende distribution. Aktuelt er det københavnske Nemlig.com, som sælger flest fødevarer via nettet til primært kunder i Storkøbenhavn, mens Osuma.dk dækker et område med 4 mio. potentielle kunder.

Irma.dk har varslet en større offensiv, men leverer primært til kunder på Sjælland samt enkelte udvalgte provinsbyer.

jb@okologi.dk

BIOFACH2014

into organic

Netværksaften

Møde:	Netværksmøde m. middag og drikkevarer
Tid:	Organic Night, torsdag d. 13. februar 2014 kl. 19.30
Sted:	Alte Küche im Keller, Albrecht Dürer Strasse 3, Nürnberg
Pris pr. pers.:	Kr. 400,00
Hvem?:	Økologiske producenter, der udstiller eller besøger BioFach
Tema:	Kan vi skabe en fælles platform på BioFach?

Meld dig til hos én af undertegnede senest d. 10. februar og skriv om du er: fisk, kød eller vegetar.



Malene Aaris
Malene.aaris@c.dk
51 96 70 75



Helene Birk
hbi@okologi.dk
23 30 00 10

Vi glæder os til at se dig i Nürnberg!

► ANNONCER

■ TID & STED

8. februar kl. 12-15. En eftermiddag hos Camilla Plum i syltningens og fermenteringens tegn. Fuglebjerggaard, Hemmingstrupvej 8, Helsingør. Oplysninger og tilmelding i Netbutikken på www.fuglebjerggaard.dk. Arr: Camilla Plum.

15. februar kl. 12-15. Bagekursus med børn og Camilla Plum. Fuglebjerggaard, Hemmingstrupvej 8, Helsingør. Oplysninger og tilmelding i Netbutikken på www.fuglebjerggaard.dk. Arr: Camilla Plum.

20. februar kl. 19-22. Podning af de gamle frugtræsorter ved Boi Jensen. Først 1 times teori om f.eks. podeteknikker, grundstammer og podedkviste. Efter kaffen øves det rigtige snit, og herefter podes de træer, I får med hjem. Randers Naturcenter, Gudenåvej 20, 8920 Randers NV. Tilmelding: 8642 0049. Et gebyr. Arr: Byøkologisk Forum.

Marts

13. marts kl. 16.30-21.30. Korn uden gluten ved Anemette Olesen som vil fortælle om amarant, quinoa, hirse, perlerug, kamut, spelt og andre former for frø. Vi laver retter med korn/frø og slutter med en buffet. Alle får opskrifter med hjem. Søndermarkskolen, Skanderborggade 65, Randers. Tilmelding: Byøkologisk Forum, 8642 0049.

15. marts kl. 10-16. Biodynamisk bikursus med jordbrugsteknolog Erik Frydenlund. En introduktion til en alternativ måde at holde bier på, som tilgodeser deres væsen og behov, hvilket giver bedre livsvilkår og større sundhed for bierne! Kurset henvender sig til alle med interesse for bier. Nr. Lyndelse vej nr. 19, Odense S. Pris: 400 kr inkl. moms. Læs mere på: www.erikfrydenlund.dk. Tilmelding og spørgsmål til: erikfrydenlund@gmail.com.

Oplysninger til Tid & Sted mailes til ab@okologi.dk

Medarbejder M/K

gerne erfaren, søges snarest, der sammen med ejer vil passe en økologisk drevet ejendom bestående af 84 malkende køer og 125 ha med meget varieret sædskifte.

Kodeordene er: åbenhed, flexibilitet, stabilitet og nytænkning.

Længerevarende ansættelse er absolut en mulighed.

Vi kan ikke tilbyde kost og logi.

Med venlig hilsen

Frode Hjort Gregersen
Alslevvej 17, Forum
6715 Esbjerg N
75168116/40962238
ellen.frode@bbsyd.dk

Økokød giver skulderklap

Økokød udlodder 5000 kr. til en person eller familie der har arbejdet målrettet for synliggøre økologisk kødproduktion i Danmark.

Til dette har vi brug for jeres hjælp. Indsend en kandidat eller familie der opfylder ovenstående krav, med en lille anbefaling ved, inden den 1. april 2014 til økokød.

Bestyrelsen i økokød vil så vælge en kandidat, blandt de indstillede, og overrække prisen, ved foreningens årlige sommerudflugt.

Indstillinger sendes pr. mail til: frodeflyvbjerg@hotmail.com eller pr. brev til:
Frode Flyvbjerg Kristensen, Vesterbækvej 73, 6800 Varde

Vi søger landmand

Økologisk Landsforening, JH Stålinindustri, GreenF og Gronconsult

har lavet et projekt, hvor du kan få 60 % i investeringsstøtte til GreenF multifunktionsanlæg til produktion af 100 % økologisk gødning og protein, og som desuden er forsøringsanlæg. www.greenf.dk

Anlægget produceres af JH Stålinindustri A/S.

Vil du være med i opløbet om at være den første og eneste kunde, der kan få 60 % investeringsstøtte fra markedsmodningsfonden? Der vil være støtte til indkøring, samt yderligere 20 % af investeringen garanteres af sælger. Desuden skaffer vi finansieringen. Der vil blive lagt vægt på, at landmanden er detaljeret og dygtig. Der er kort tid - bestem dig nu!

Henv. tlf.

Sven Hermansen, 2943 7550
Carsten Jacobsen, 2179 3774 / 5152 3774.



Økologisk Landsforening
Silkeborgvej 260
8230 Åbyhøj

Tlf. 8732 2700 • Fax. 8732 2710 • www.okologi.dk

Se foreningens hjemmeside og få elektroniske nyheder om økologi gratis! Tilmeld dig i formularen på forsiden af www.okologi.dk



Vi vil gerne tiltrække endnu mere økologi til Fyn og styrke bevidstheden om en økologisk og eksperimental vækstzone på Fyn.

Netværk, information og nye ideer er midlerne til at nå ideelle forhold for økologiens udbredelse her på Fyn. Har du lyst til at bidrage? Kontakt Christina Kirstinesgaard / 2073 0855 / potentiana@mail.dk

Økologiske læggekartofler og stikløg sælges

Nyhed: Flere special kartoffelsorter

Online-bestilling på vore hjemmeside www.bioselect.dk

Peter Bay Knudsen
c/o Bioselect DK
Søren Lolks Vej 2, Tåsinge
5700 Svendborg

Tlf. 63 54 00 10

Bioselect+
email: peter@bioselect.dk

Nyt fra mark og stald
Fagligt Team

Crimpet korn i stakken



Ribbehøstet korn i stakken



Erosion og kvikbekæmpelse



Hvordan ser det ud med foderbeholdningerne?



Sen fravænnning af kalve workshop

Læs om det på <http://fagligtteam.blogspot.com/>

Rådgivning med mening

Fællesskemaet 2014 er åbent

Lad os se af få dem afsted



Bjarne Hansen	21 15 87 06
Carsten Markussen	30 62 72 15
Christian Petersen	21 60 11 60
Claus Østergaard	20 45 74 65
Erik Kristensen	30 62 75 45
Irene Fisker	20 92 68 24
Jens Christian Skov	23 44 65 57

Kirstine Lauridsen	20 43 61 04
Mads S. Vinther	30 62 90 16
Marie-Louise Simonsen	30 62 58 52
Martin Beck	23 42 49 80
Michael Tersbøl	51 53 27 11
Sven Hermansen	29 43 75 50
Thorkild Nissen	40 25 60 47

Økologisk Landsforening

Er der småfolk i familien,
så klik ind på økobarn.dk

**Lær os
mer' økologi**

Økologiske praktik-
pladser søges.

Kontakt os på tel 96 96 66 66

kærlig hilsen
Eleverne på Kalo

kalo Økologisk
Landbrugsskole
8410 Ronde · Tel 9696 6666 · www.kalo.dk

Tilskud fra Økokød f.m.b.a for 2014

Økokød f.m.b.a. udlodder 380.000 kr. fordelt i flere portioner til markedsføring, produktudvikling og markedsudvikling af økologisk kødproduktion.

Der er ansøgningsfrist 1. april 2014.

Pengene kommer til udbetaling i oktober kvartal 2014, når udgifter og afrapportering har fundet sted.

Se evt. hvem der fik udlodtet sidste år på foreningens hjemmeside, www.okokod.dk

Ansøgningen sendes til formanden for Økokød f.m.b.a.
Frode Flyvebjerg Kristensen, Vesterbækvej 73, 6800 Varde

E-mail: frodeflyvebjerg@hotmail.com
Eller tlf. 75 29 80 83, mobil 40 75 03 93

Dansk forædlede økologiske læggekartofler sælges

Tidlige:

Solist
Princess

Middeltidlige:

Ballerina
Sava
Ditta
Inova



www.danorganic.com danorganic@danorganic.com

Vesterbjergervej 1
7280 Sdr. Felding
Tlf. 97 19 88 99
Fax 97 19 89 03

Økologisk landbrug båret af initiativ, intelligens og begejstring

Et landbrug med produktion af mælk og kød fra Jerseykøer er meget nær det fuldendte, en landmand kan arbejde med. Et malkekvægsbrug med tilstrækkeligt areal er i balance med produktion af foder og areal til gødningsforbruget. Bedriften kan udvides, ved at den indrettes med produktion af grøntsager, der afsættes i regionen. Færdigproduktion af mejeriprodukter, æg og fjerkræ og hvad der ellers kan produceres på landet og til afsætning i regionen.

Antal og kvalifikation af de tilstedeværende ejere eller ansatte er det allervigtigste. Det er derfor vigtigt at gennemtænke et konceptfor, hvordan man får interesser, ønsker og de krav, personerne stiller til sig selv og kollegerne i fællesskabet, til at gå op i en højere enhed.

Gule Jerseykøer på en grøn græsmark, det er noget af det mest fuldendte, man kan tænke sig. Jersey, fordi de næsten aldrig kræver klovbeskæring, dog eftersyn af klove et par gange om året. Kælvnningen er let, og trækker det ud. Ja, så er det kun i helt få tilfælde, men tilsyn på kælvnings-tidspunktet er ikke kun en pligt, men en nydelse. Jerseykalve er sarte, men med omhu lykkes det, og det er dejligt at se.

Ejerinseminering: Det er vigtigt, at der er mindst to personer på gården, der kan gøre det.

Det kan være godt med specialister på en opgave, men alle på gården skal have kendskab til alle arbejder, så er der aldrig noget, der bliver forsømt, og tilfredsheden er i top. En ko befinder sig godt på dybstrøelse om vinteren, og med et tørt leje er der ingen yverbetændelse. Der forskes nu i dybstrøelse med flis, så sparer vi det store halmforbrug.

Skal det lykkes, er det vigtigt, at de mennesker, der er fælles om bedriften, i fællesskab sætter dagsordenen, og at alle kommer til, er underforstået med mottoet "Vi" og forstår, hvad det betyder i praksis.

Økologisk gård med malkekvæg sælges

Økologisk kvæggård med 120 jerseykøer, 100 kvieopdræt og 98 ha jord sælges i Sønderjylland, Tønder Kommune.

Godt stuehus på 158 kvm, samt to nye lejligheder hver indeholdende stue med køkken, værelse og badeværelse. Medarbejderbolig på 89 kvm. og ekstra stuehus på 120 kvm., alt i god stand.

Til ejendommen er for tiden tilforpagtet 92 ha jord, der ligger op ad ejendommens arealer.

Bygningsmæssigt er det virkelig et egnet sted for en gruppe landbrugsuddannede, eller måske 2-3 familier, der kunne tænke sig at praktisere en bæredygtig fremtid og leve af økologisk landbrugsproduktion.

Alt markarbejde kan udføres med den tilhørende maskinpark. Arealerne er tilstrækkelige til produktion af det foder, der skal bruges. Hele arealet kan vandes, og der er kornopbevaring i tre stålsiloer med plads til 3.900 hkg med tørremulighed.

Mulighed for produktionsudvidelse med flere driftsgrene senere, hvis det ønskes, for ejendommen ligger i et godt landbrugsområde.

Henvendelse på tlf. 5539 5300

NB: Husk, ejendommen drives økologisk. Hvor kan man så hurtigt opfylde sin fremtidsdrøm om bæredygtig produktion som på den tilbudte ejendom? Den er mere værd end som så!

■ KORT & GODT

Købes: Økologisk hønsegødning, sødlupiner og hestebønner. Erik Mortensen, tlf. 9864 7122. Øko-aut.nr. 20877.

Frøgræshalm sælges. Økologisk frøgræshalm i rundballer fra lade. 70 øre/kg. Gert Ladegaard Jensen, tlf. 9714 0485, mobil 4054 4643.

GreenF Gødning. 100 % økologisk gødning sælges. Flere forskellige slags flydende, og som pelleret. Se: www.greenf.dk. Tlf. 2179 3774.

Under **Kort & Godt** koster en annonce på højst 20 ord kun 125 kr. Er den på højst 40 ord, er prisen kun 250 kr. (inkl. moms) - og man behøver ikke være medlem eller abonnent for at annoncere. Under Kort & Godt må teksten ikke være på mere end 40 ord, første ord markeres med fed, og resten skrives uden særlige markeringer eller linieskift.

Bestil annonce på
tlf. 87 32 27 23 eller
ab@okologi.dk

Scan og se avisens hjemmeside



ØKOLOGI & ERHVERV



**Arbejde
Bytte
Salg
Køb**



Bestil annonce på
87 32 27 23
eller ab@okologi.dk

Se oplysninger om
annoncering på
www.oekologiogerhverv.dk





POST

PP DANMARK

ØKOLOGI & ERHVERV



BAG OM ØKOLOGIEN ...

Køer kan få stress

I denne avis kan I møde mælkeproducent Svend Otto Søgaard, der har ikke mindre end 400 malkøkøer i sine stalde. Med så mange køer samlet ét sted kunne der godt blive uro og tumult, men familien Søgaard og medarbejderne er meget opmærksomme på at undgå stress blandt dyrene.

Der er meget, der kan stresser køer. Kælving for eksempel, og kamp om at komme til foderet. Køer er flokdyr med et hierarki, hvor der er stærke og svage dyr. Typisk har unge køer ikke så høj rang som ældre, og de risikerer derfor at blive jaget væk fra foderet.

Det stresser også køer at stå i kø og vente på at blive malket. Her står dyrene typisk meget tæt og kan ikke holde den afstand til

andre dyr, som de helst vil.

Hvis køer af en eller anden grund bliver presset, går det typisk ud over mælkeydelsen. Bl.a. derfor er der al mulig grund til at sørge for mindst mulig stress i stalden. På Søgaard forsøger de at mindske stressniveauet ved at opdele køerne i mindre hold, så for eksempel unge køer, der lige har kælvet, går for sig selv og slipper for at 'slås' med ældre køer. Opdelingen i hold hjælper desuden til at forkorte tiden på opsamlingspladsen ved malkestalden. Malkøkøer skal tilbringe mest mulig tid med at æde og hvile.

Det er grunden til, at man på Søgaard har mange folk i sving i stalden på samme tid. Jo flere om arbejdet, jo hurtigere er de færdige, så køerne kan få ro.

Afsender: ØKOLOGI & ERHVERV • Silkeborgvej 260 • 8230 Åbyhøj • avis@okologi.dk

ØKOLOGI & ERHVERV

7. februar 2014 nr. 538

Når ngo'erne rejser videre

... så falder mange gode landbrugsprojekter til jorden, fordi den viden, der skal drive projektet, forlader stedet sammen med ngo'erne. Igennem projektet ProGrOV uddannes afrikanske akademikere, så viden om for eksempel agro-økologi er forankret lokalt

FØDEVARESikkerhed

AF IRENE BRANDT



En landmand fra Muhuri Road Organic Group viser sine afgrøder frem. Muhuri Road Organic Group er tilknyttet ProGrOV-projektet i Kenya.

Peg fremad

De agro-økologiske produktionssystemer har potentialet til at være ægte bæredygtigt; men der er udfordringer, der skal løses, før dette mål er nået.

- Vi kender i dag ikke et fødevarer-system, som både er produktiv, modstandsdygtigt og ægte bæredygtigt, siger Niels Halberg. Han fortsætter:

- I stedet for at pege fingre ad hinanden, skal brugerne af de forskellige landbrugssystemer sammen pege fremad og sammen udvikle fremtidens landbrug. Jeg tror, at i takt med at agro-økologien udvikler sig, kan metoderne herfra smitte af på de andre landbrugssystemer - og så vil fremtiden vise, hvilket system, der er bæredygtigt.

Selvom vi ofte hører det modsatte. Så er det efterhånden påvist adskillige gange, at det rent faktisk er muligt, både at dyrke jorden økologisk OG brødføde verdens befolkning. I udviklingslandene har det ovenikøbet vist sig, at både udbytterne på markerne og landmandens fortjeneste stiger, når konventionelt landbrug erstattes af agro-økologiske metoder.

- I Afrika vil et konventionelt landbrug i dag være præget af lavt input og lave udbytter. Derfor har

omlægninger til agro-økologiske produktionsmetoder medført store udbyttetigninger - nogle steder er der faktisk tale om en fordobling af udbytterne, siger Niels Halberg, centerleder ved ICROFS.

Lokal fødevarer-sikkerhed

Uddannelserne foregår på universiteter i Uganda, Tanzania og Kenya. Uddannelserne sigter både mod at skabe mere viden og agro-økologiske metoder på master og ph.d.-niveau og mod at skabe viden om afsætning

af de økologiske produkter, landmændene dyrker på deres marker.

- Når landmændene skifter til agro-økologiske dyrkningsmetoder, viser undersøgelser, at de dels øger deres udbytter, dels dyrker flere forskellige afgrøder, og dermed også kan forsyne husholdningen med fødevarer af egen avl i et større omfang. Dermed er den lokale fødevarer-sikkerhed øget markant, siger Niels Halberg og tilføjer:

- Vi arbejder også for at bringe forskerne fra de tre universiteter sam-

men med ngo'erne, så den lokale viden opfanges.

Han understreger, at tilgangen til økologien er pragmatisk i de lande, ICROFS samarbejder med.

- De lokale landmænd oplever økologien som bedre end de konventionelle metoder, fordi de har færre omkostninger til sprøjtegifte og kunstgødning. Økologien kræver en større arbejdsindsats; men samtidig er udbyttet også større. Det er veldokumenteret i dag, siger Niels Halberg.